

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2016-2025**

Busko-Zdrój, 2015

PROJEKT

Spis treści

Wstęp	3
1. Część wprowadzająca	3
1.1. Zgodność z dokumentami krajowymi i regionalnymi	3
1.2. Metodyka opracowania	10
2. Część diagnostyczno-analityczna	11
2.1. Informacje ogólne	12
2.2. Demografia	12
2.3. Edukacja	21
2.4. Służba zdrowia	23
2.5. Kultura	25
2.6. Turystyka	26
2.7. Warunki i zasoby mieszkaniowe	27
2.8. Lokalny rynek pracy	29
2.9. Pomoc społeczna	31
2.9.1. Zasiłek rodzinny i fundusz alimentacyjny	36
2.9.2. Zasiłek pielęgnacyjny	38
2.9.3. Świadczenia pielęgnacyjne	39
2.10. Analiza SWOT	40
3. Lokalne zagrożenia społeczne	48
3.1. Alkoholizm	48
3.2. Bezrobocie	50
3.3. Przemoc w rodzinie	53
3.4. Ubóstwo	55
3.5. Bezdomność	56
3.6. Bezpieczeństwo	57
3.7. Sytuacja osób niepełnosprawnych	57
3.8. Problemy opiekuńczo-wychowawcze	60
3.9. Sytuacja osób starszych	61
3.10. Uzależnienie wśród młodzieży	62
4. Część Programowa	65
4.1. Misja gminy	65

4.2.	Cele Strategiczne i Operacyjne	65
4.2.1.	Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego	70
4.2.2.	Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin	71
4.2.3.	Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych	72
4.2.4.	Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe	73
4.2.5.	Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom	73
4.3.	Kierunki działań	75
4.4.	Źródła finansowania	91
4.5.	Koordinator.....	91
4.6.	Monitoring.....	91
	Spis tabel	93
	Spis rysunków.....	94

Wstęp

Obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych nakłada na gminę art. 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma na celu przyjęcie takiego kierunku działań w sferze polityki społecznej gminy, który pozwoli zminimalizować negatywne skutki zmian zachodzących w społeczeństwie a równocześnie pozwoli zoptymalizować funkcjonowanie grup społecznych będących w obszarze zainteresowania pomocy społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Busko-Zdrój służyć będzie jako podstawa określająca kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej, na terenie gminy w latach 2016 – 2025.

Strategia ma charakter otwarty, zawiera w sobie założenie ciągłego doskonalenia zawartych w niej zapisów, modyfikacji kierunków działań oraz sposobów realizacji założonych celów. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej dla których stanowi potencjalne uzasadnienie.

1. Część wprowadzająca

1.1. Zgodność z dokumentami krajowymi i regionalnymi

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2016 - 2025 opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z obowiązującymi przepisami oraz wymogami prawnymi. Najważniejszym aktem prawnym państwa polskiego oraz fundamentem państwa i systemu prawnego jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. To ona określa podstawowe prawa i wolności obywatelskie, a także gwarantuje poszanowanie praw osobistych,

politycznych, ekonomicznych oraz socjalnych. Szczególną ochroną obejmuje dobro rodziny. Konstytucja Rzeczypospolitej Polski mówi, że wszyscy obywatele są równi wobec prawa i obowiązków. Mają prawo do równego ich traktowania i nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Oznacza to również, że pomoc społeczna powinna wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwiać im życie w warunkach odpowiednich godności człowieka.

Ustawa o pomocy społecznej

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2013 poz.182 z późn. zm.). Ustawodawca definiuje pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia zasoby i możliwości. Ustawa o pomocy społecznej określa zadania w zakresie pomocy społecznej, organizację pomocy, rodzaje świadczeń, a także zasady i tryb ich udzielania. Określa również materialno-prawne przesłanki udzielania świadczeń z pomocy społecznej z tytułu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;

10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo wychowawcze;
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.) kładzie szczególny nacisk na edukację oraz aktywizację środowisk marginalizowanych zawodowo i społecznie, a także na wspieranie zatrudnienia dla tych grup. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Wychodzi również naprzeciw postulatam organizacji pozarządowych, które oczekują od państwa większego zaangażowania w aktywizację i edukację środowisk dotkniętych długotrwałym bezrobociem.

Ustawa o spółdzielniach socjalnych

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 94, poz. 651 z późn. zm.) kompleksowo reguluje kwestię funkcjonowania spółdzielni pracy. W myśl cytowanej ustawy spółdzielnia pracy to forma prawna podmiotu łączącego w sobie cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej, mająca umożliwić jej członkom, którymi muszą być w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013r., poz. 1456 z późn. zm.) reguluje przyznawanie i wypłatę świadczeń z poza systemu ubezpieczeń. Świadczenia przyznawane zgodnie z powyższą Ustawą są w całości finansowane ze środków

budżetu państwa. W myśl ustawy o świadczeniach rodzinnych istnieje jeden zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze tj. zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy, oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego

Według ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.) tytułową ochronę zapewniają organy administracji rządowej, samorządowej, instytucje do tego powołane oraz stowarzyszenia, fundacje, związki wyznaniowe, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy, ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. Promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
2. Zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. Kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., Nr 234, poz. 1118 z późn. zm.) jest szczególnie ważnym aktem z punktu widzenia działalności i tworzenia organizacji pozarządowych w Polsce. Ustawa szczegółowo reguluje:

1. Prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego);
2. Uzyskanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego);
3. Nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego;
4. Wolontariat.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., Nr 35, poz. 1356 z późn. zm.) powierza gminie najwięcej kompetencji i zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz wychowaniu w trzeźwości jako jednostce administracyjnej będącej najbliższej społeczeństwa lokalnego. Do zadań tych należy:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) określa następujące zadania gminy w tym obszarze:

- Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,

- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zespół interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie ma za zadanie diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią. Zespół Interdyscyplinarny realizuje swoje cele m.in. poprzez opracowywanie i realizację indywidualnych planów pomocy i inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitorowanie sytuacji w tych rodzinach. Do zadań zespołu należy również dokumentowanie podejmowanych działań, a także ich efektów.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013r., Nr 149, poz. 135 z późn. zm.), nakłada nowe obowiązki na administrację publiczną. W myśl powyższej ustawy obowiązkiem gminy jest zapewnienie wsparcia rodzinie z trudnościami w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie:

- a) pracy z rodziną np. konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapia, mediacje, usługi opiekuńcze, pomoc prawna, a także pomoc ze strony asystenta rodziny,
- b) pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci poprzez placówkę wsparcia dziennego oraz rodzinę wspierającą.

Szczegółowe zadania gminy zostały określone w art. 176 ustawy i należą do nich:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- 4) finansowanie:
- a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w ustawie,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy,
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w ustawie.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój na lata 2015-2025

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Busko-Zdrój na lata 2015-2025 roku jest kluczowym dokumentem planistycznym, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do ujętych w nim rozwiązań systematyzuje wiedzę o Gminie Busko-Zdrój, wyznacza długofalowe kierunki jej rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju priorytetowych dla niej obszarów. Strategia jest dokumentem kierunkowym, nakreślającym nadrzędne cele długoterminowe (strategiczne), priorytety rozwoju oraz kierunki działań władz Gminy. Strategia określa stan docelowy, do którego Gmina powinna dążyć w kolejnym okresie planowania, zarysowuje ramy działań władz Gminy prowadzących do osiągnięcia

wyznaczonych celów oraz prezentuje przykłady inicjatyw w ramach każdego strategicznego kierunku rozwoju. Centralnym punktem Strategii rozwoju jest lista celów strategicznych wyznaczających docelowe, długofalowe kierunki rozwoju Gminy.

Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej na lata 2012-2017

Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i praktyczna realizacja wyznaczonych założeń rozwiązywania problemów społecznych w regionie świętokrzyskim. Strategia polityki społecznej jest długofalową koncepcją działania w zakresie polityki społecznej, która zawiera założenia strategiczne w postaci celów wynikających z sytuacji społeczno-gospodarczej i potrzeb mieszkańców oraz uwarunkowań zewnętrznych. Głównym celem zawartym w Świętokrzyskim Programie Pomocy Społecznej jest zwiększenie efektywności systemu pomocy i integracji społecznej poprzez:

- Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego
- Wsparcie rozwoju usług socjalnych i edukacyjnych dla osób starszych
- Rozwój systemu opieki i wsparcia nad dzieckiem i rodziną
- Inspirowanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej
- Upowszechnienie nowych metod i standardów pracy socjalnej poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe kadr pomocy i integracji społecznej

1.2. Metodyka opracowania

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powierzono ekspertom Świętokrzyskiego Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej. Dokument został wypracowany metodą ekspercko-partnerską, co umożliwiło udział lokalnej społeczności na każdym etapie budowania Strategii, zaczynając od diagnozy i na części programowej kończąc. W procesie tworzenia strategii przeprowadzono następujące działania:

- Diagnozę i identyfikację podstawowych problemów społecznych mieszkańców gminy
- Analizę silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń polityki społecznej w gminie
- Ustalenie celów strategicznych, szczegółowych oraz zadań niezbędnych do ich realizacji

- Konsultacje społeczne

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Urzędu Miasta i Gminy Busko-Zdrój, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju, uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Busku-Zdroju, oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Przygotowując strategię polityki społecznej na obszarze gminy uwzględniono m.in. dane dotyczące demografii i stopy bezrobocia. Informacje takie pozwalają przewidzieć zmiany zachodzące wśród mieszkańców gminy, przekładają się także na kierunek polityki społecznej. W opracowaniu wykorzystano również wnioski z Badania ankietowego nt. uzależnień.

W ramach warsztatów wypracowano analizę SWOT, sformułowano misję oraz zaplanowano cele i kierunki działań, które stanowią podstawę rozwiązywania najważniejszych problemów społecznych oraz służą podnoszeniu jakości i poziomu życia mieszkańców.

Celem konsultacji społecznych było zdiagnozowanie obecnej sytuacji społecznej gminy, poprzez wskazanie największych problemów, które następnie należało uwzględnić podczas prac nad strategią. Konsultacje społeczne są niezwykle istotnym elementem każdego procesu planowania strategicznego, pozwalającym na wypowiedzenie się społeczności lokalnej. W pracach nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2016-2025 konsultacje miały postać badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców..

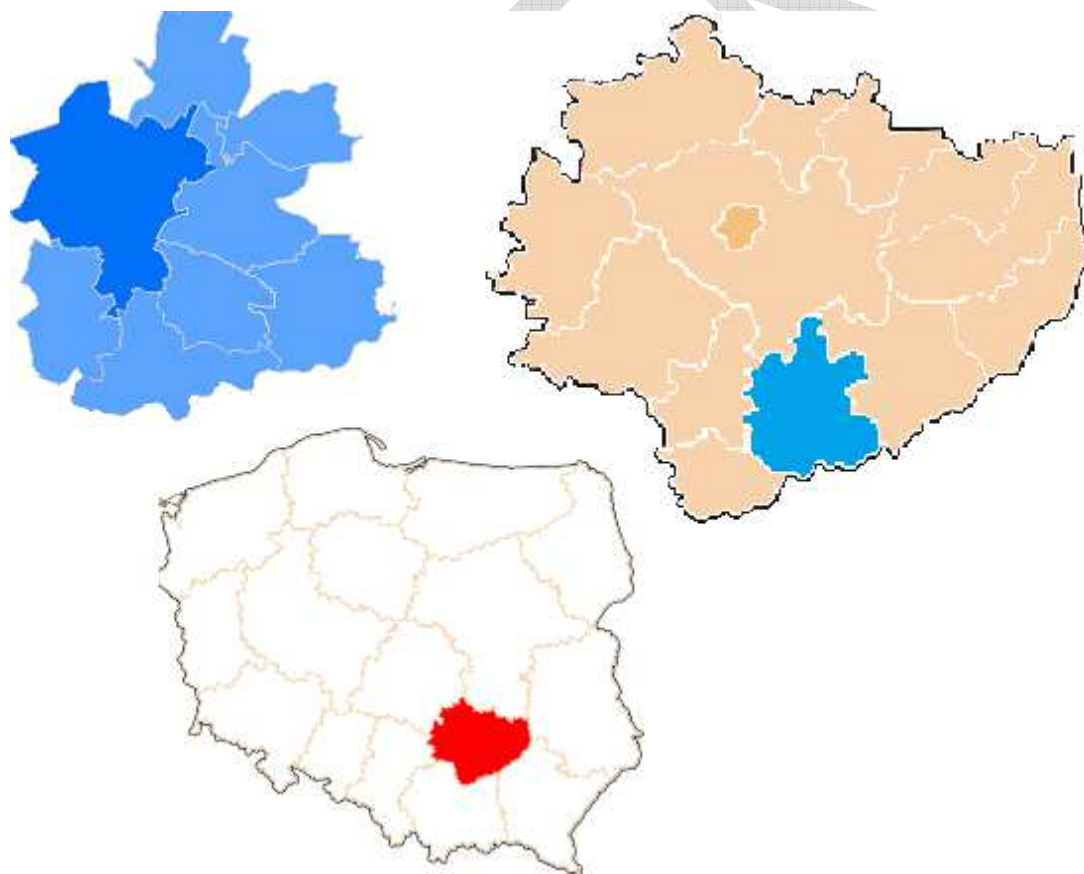
W pracach nad opracowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych brali udział pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Busko-Zdrój, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju, szkół i jednostek organizacyjnych gminy, radni oraz sołtysi, Powiatowego Urzędu Pracy w Busku-Zdroju, „Uzdrowiska Busko-Zdrój”, Komendy Powiatowej Policji w Busku-Zdroju, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

2. Część diagnostyczno-analityczna

2.1. Informacje ogólne

Gmina Busko-Zdrój jest gminą miejsko-wiejską w powiecie buskim w województwie świętokrzyskim. Położona jest 50 km na południe od stolicy województwa oraz 80 km na północ od Krakowa. Powierzchnia gminy wynosi 235,5 km². W jej skład wchodzi 47 sołectw (Baranów, Bilczów, Biniątki, Błoniec, Bronina, Budzyń, Chotelek, Dobrowoda, Elźbiecin, Gadawa, Galów, Janina, Kameduły, Kawczyce, Kołaczkowice, Kostki Duże, Kostki Małe, Kotki, Las Winiarski, Łągiewniki, Mikułowice, Młyny, Nowa Wieś, Nowy Folwark, Oleszki, Olganów, Owczary, Palonki, Pęczelice, Podgaje, Radzanów, Ruczynów, Siesławice, Skorzów, Skotniki Duże, Skotniki Małe, Słabkowice, Służów, Szaniec, Szczaworyż, Wełecz, Widuchowa, Wolica, Zbludowice, Zbrodzice, Zwierzyniec, Żerniki Górne.)

Rysunek 1 Położenie Gminy Busko-Zdrój na tle powiatu, województwa oraz kraju

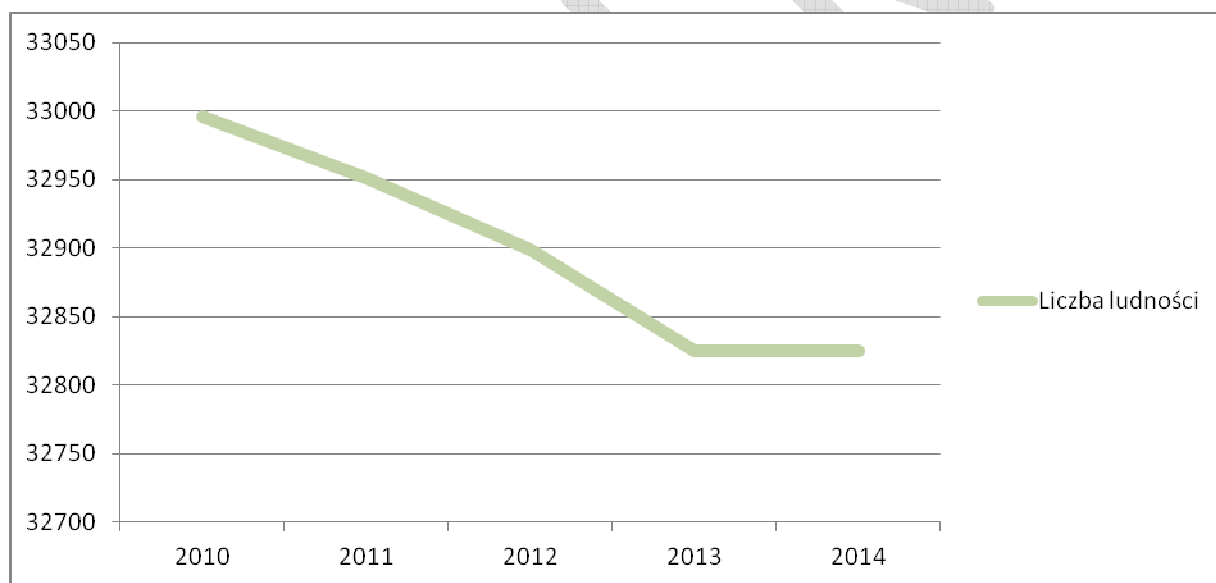
Źródło. Opracowanie własne.

2.2. Demografia

Jednym z podstawowych warunków stanowiących o rozwoju gminy jest wzrost potencjału ludzkiego. Gminy ubiegają się o niego głównie poprzez pozyskiwanie nowych mieszkańców, co w obecnej sytuacji polityczno-gospodarczej panującej w kraju jest niełatwym zadaniem. Za rozbudowę lokalnego kapitału społecznego i intelektualnego w głównej mierze odpowiadają ludzie młodzi z wysokimi kwalifikacjami, co pośrednio przyczynia się również do „spowolnienia” starzenia się lokalnego społeczeństwa oraz tym samym nie wymaga podejmowania natychmiastowych działań skierowanych w stronę problemów ludzi starszych. Ważnym aspektem wzrostu potencjału ludzkiego jest również potencjalny wzrost przyszłych dochodów gminy.

Niestety dla sytuacji demograficznej Gminy Busko-Zdrój w ostatnich latach nastąpił spadek liczby ludności gminy.

Rysunek 2 Ludność Gminy Busko-Zdrój w latach 2010-2014.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS Busko-Zdrój

Przyglądając się Rysunkowi 2 należy zauważyć, że spadkowy trend został wstrzymany w 2014 roku. Na podstawie samej liczby ludności nie można jednak opierać diagnozy sytuacji demograficznej gminy. Niezbędne jest również określenie dynamiki zmian ilościowych na przestrzeni ostatnich lat oraz jakościowych, przejawiających się strukturą ludności. Na koniec 2014 roku gmina liczyła 32825 mieszkańców, co oznacza spadek o 0,13% w stosunku do 2010 roku. Jak wynika z Tabeli 1, na terenie całego powiatu w analogicznym okresie również zmniejszyła się liczba ludności.

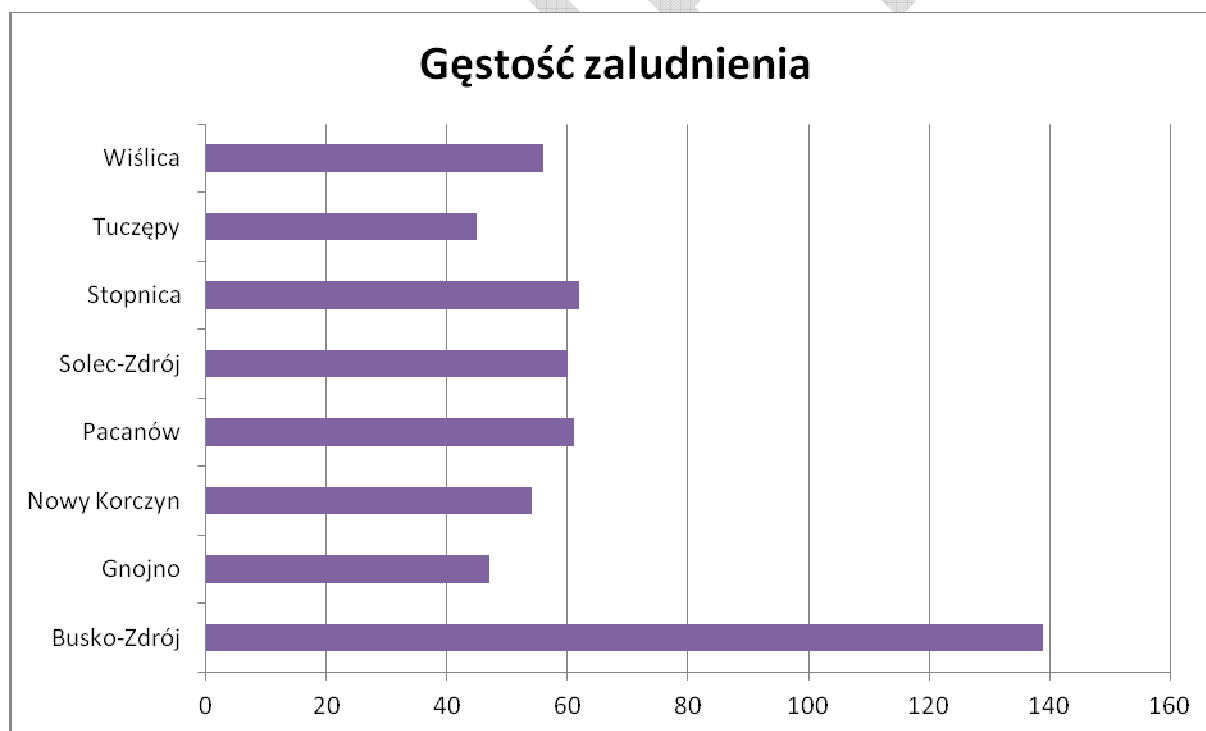
Tabela 1 Udział gmin w ludności Powiatu Buskiego oraz dynamika zmian ludności

Gmina	Udział % w ludności powiatu (2013)	Dynamika zmian liczby ludności (2010-2013), 2010=100,0
Busko-Zdrój	44,60%	0,9987
Gnojno	6,18%	0,9992
Nowy Korczyn	8,49%	0,9984
Pacanów	10,38%	0,9983
Solec-Zdrój	6,92%	0,9997
Stopnica	10,61%	0,9982
Tuczepy	5,15%	0,9992
Wiślica	7,67%	0,9994
Razem	100,00%	0,9866

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS Busko-Zdrój oraz GUS

Gęstość zaludnienia w Gminie Busko-Zdrój jest największa spośród wszystkich gmin Powiatu Buskiego, co wynika bezpośrednio z niemal 45% udziału ludności gminy w ogólnej populacji powiatu.

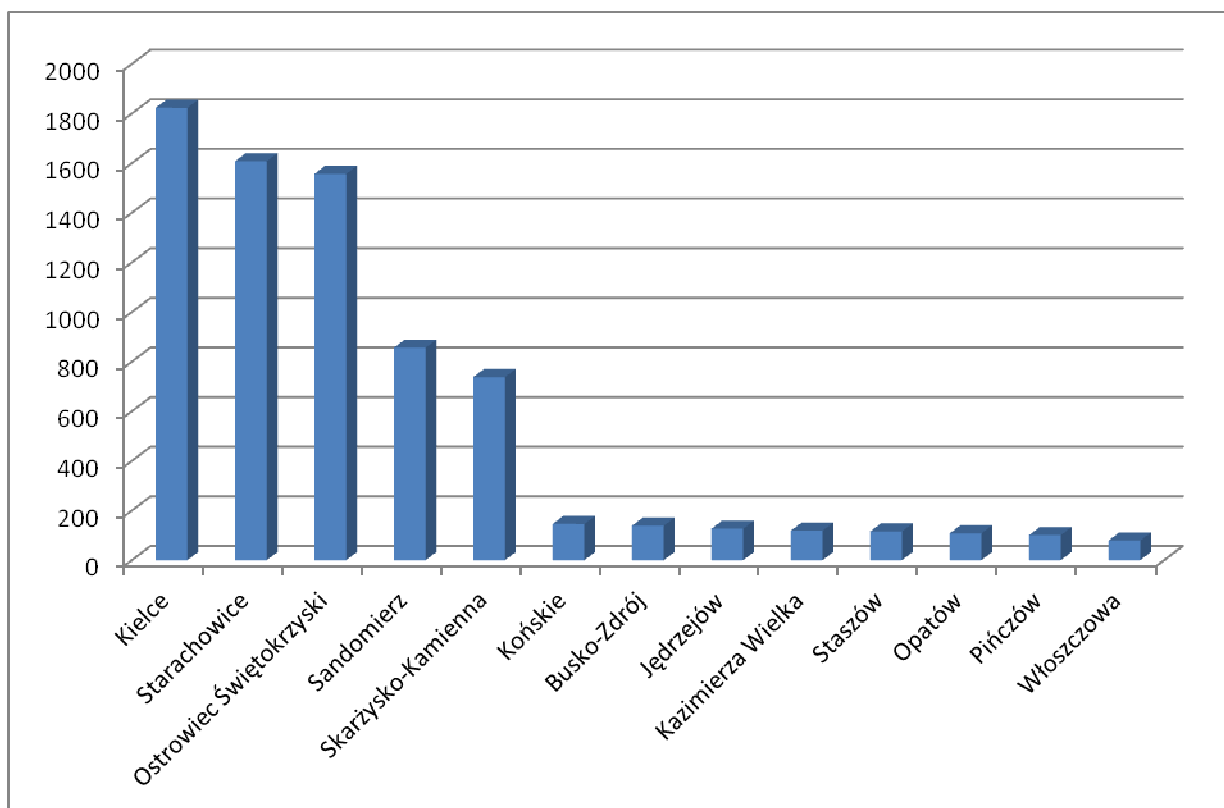
Rysunek 3 Gęstość zaludnienia gmin powiatu buskiego

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gęstość zaludnienia na tle pozostałych ośrodków powiatowych województwa świętokrzyskiego obrazuje Rysunek 4. Wynika z niego iż podobny wskaźnik co w Gminie Busko-Zdrój występuje w Gminie Końskie, Jędrzejów, Kazimierza Wielka.

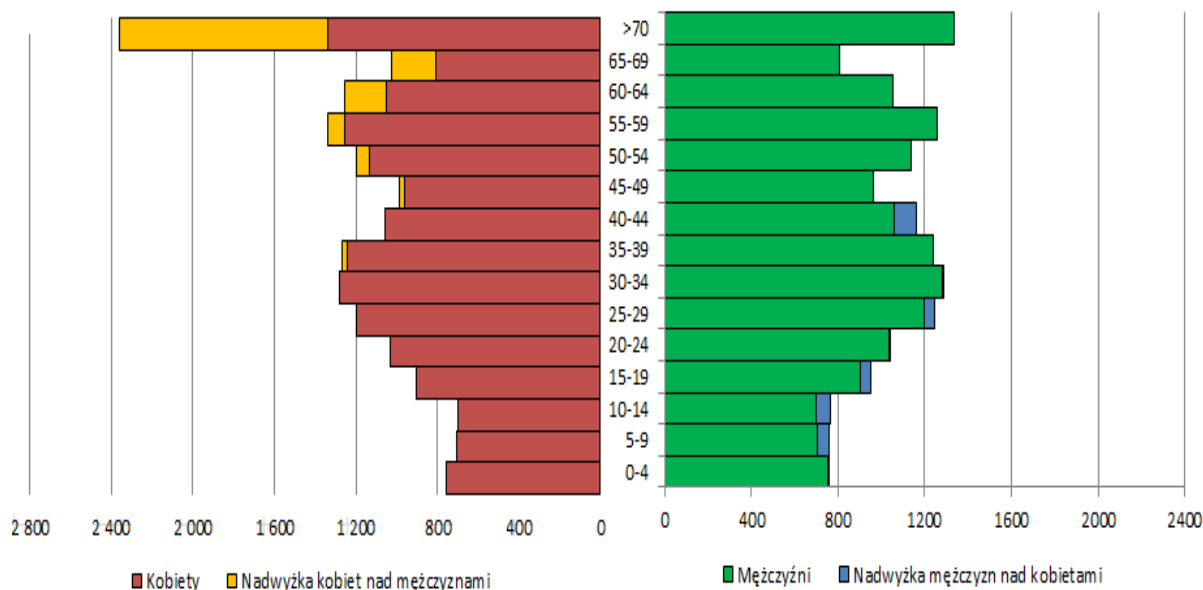
Rysunek 4 Gęstość zaludnienia w ośrodkach powiatowych województwa świętokrzyskiego.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Piramida wieku mieszkańców Gminy Busko-Zdrój obrazuje iż wśród ludności do 44 roku życia niemal we wszystkich kategoriach wiekowych ma miejsce nadwyżka mężczyzn nad kobietami. Wśród osób powyżej 45 lat przewaga liczby kobiet nad mężczyznami zwiększa się z każdą kolejną kategorią. Na jednego mężczyznę mającego przynajmniej 70 lat statystycznie przypadają niemal dwie kobiety. Najistotniejszym dla rozwoju demograficznego jest współczynnik feminizacji w grupie od 15 do 40 roku życia. To właśnie w tych grupach zawiera się najwięcej małżeństw oraz rodzi najwięcej dzieci. Występująca w Gminie Busko-Zdrój przewaga mężczyzn może w negatywny sposób wpłynąć na kształt pozostałych procesów społecznych, w tym ruchu naturalnego oraz migracyjnego w gminie.

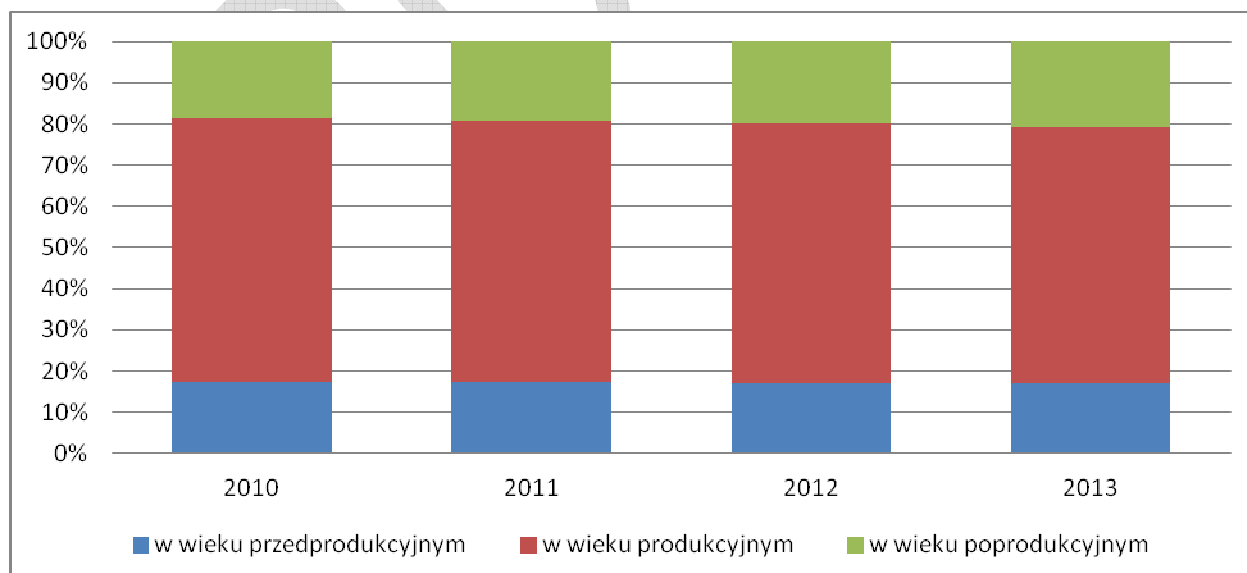
Rysunek 5 Struktura wiekowa ludności w Gminie Busko-Zdrój (2014)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ważnym elementem struktury demograficznej ludności, który ma wpływ na przebieg procesów demograficznych, jest wiek ludności, przekładający się na odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Gmina Busko-Zdrój cechuje się przewagą osób w wieku produkcyjnym, jednak należy zwrócić szczególną uwagę na to, iż przewaga nad tej grupy z każdym rokiem maleje.

Rysunek 6 Ludność według ekonomicznych grup wieku

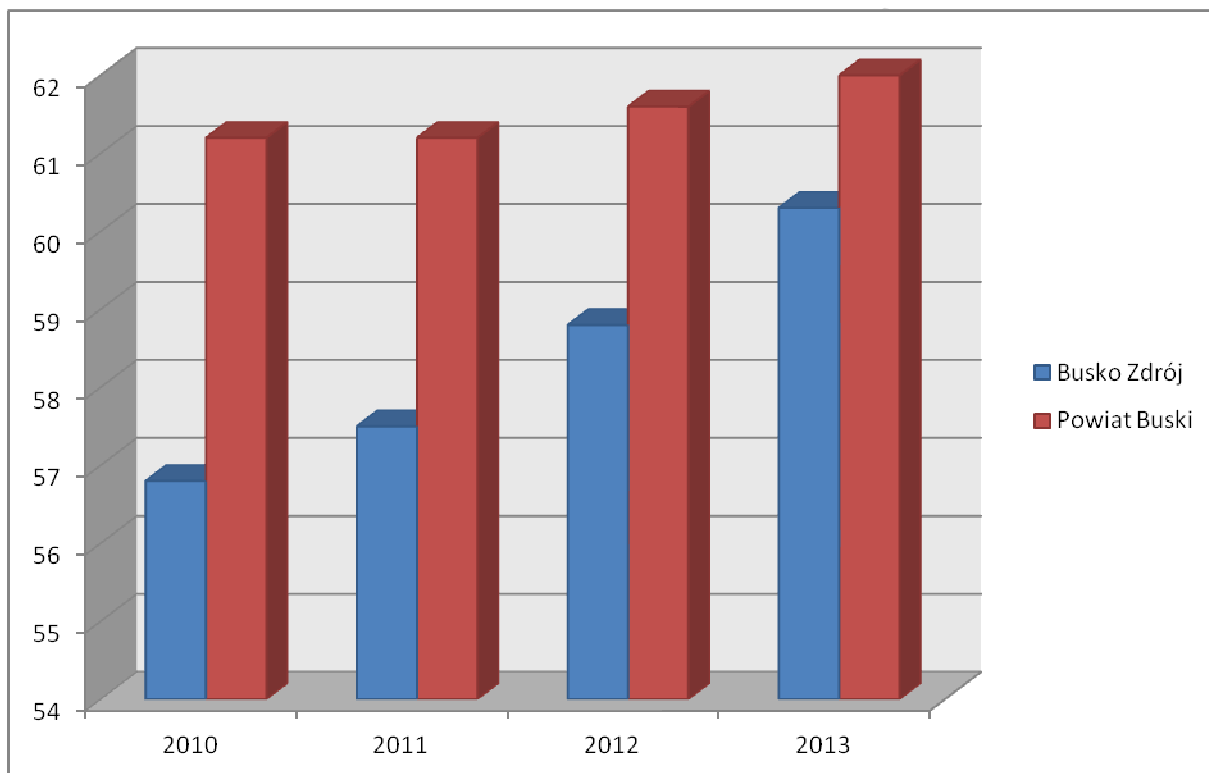
Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

Jak obrazuje Rysunek 6, spada liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, co przy niekorzystnej tendencji wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym może oznaczać duże

problemy demograficzne Gminy Busko-Zdrój w przyszłości. Realizacja zadań własnych gminy jest ściśle powiązana z grupami wiekowymi, do których te zadania są adresowane.

Gmina Busko-Zdrój charakteryzuje się też korzystniejszym poziomem obciążenia demograficznego niż powiat buski. Mierzony jest on liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym (im mniej tym lepiej).

Rysunek 7 Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Busko-Zdrój na tle powiatu buskiego.

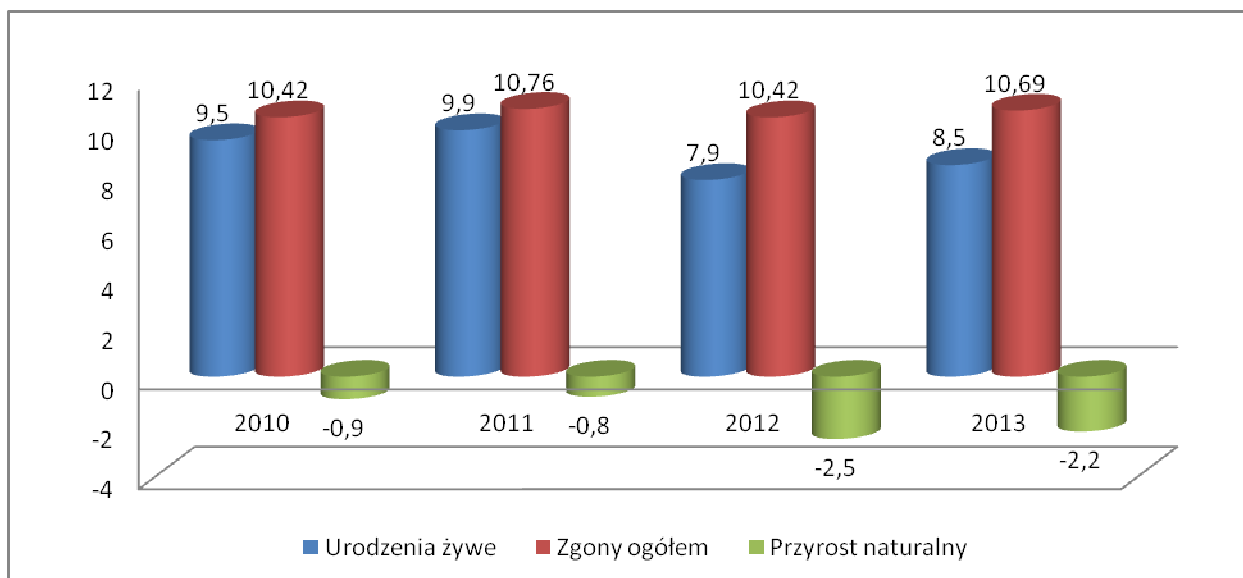

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wskaźnik zaprezentowany na rysunku 7 oznacza, że w 2013 roku, na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają ponad 63 osoby w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W porównaniu do roku 2010 wskaźnik obciążenia demograficznego wzrósł o 6%.

Na ogólny obraz analizy demograficznej gminy olbrzymi wpływ mają też przyrost naturalny oraz saldo migracji. W Gminie Busko-Zdrój w całym analizowanym okresie utrzymywał się ujemny przyrost naturalny.

Rysunek 8 Przyrost naturalny w Gminie Busko-Zdrój w latach 2010-2013 (na 1000 mieszkańców).

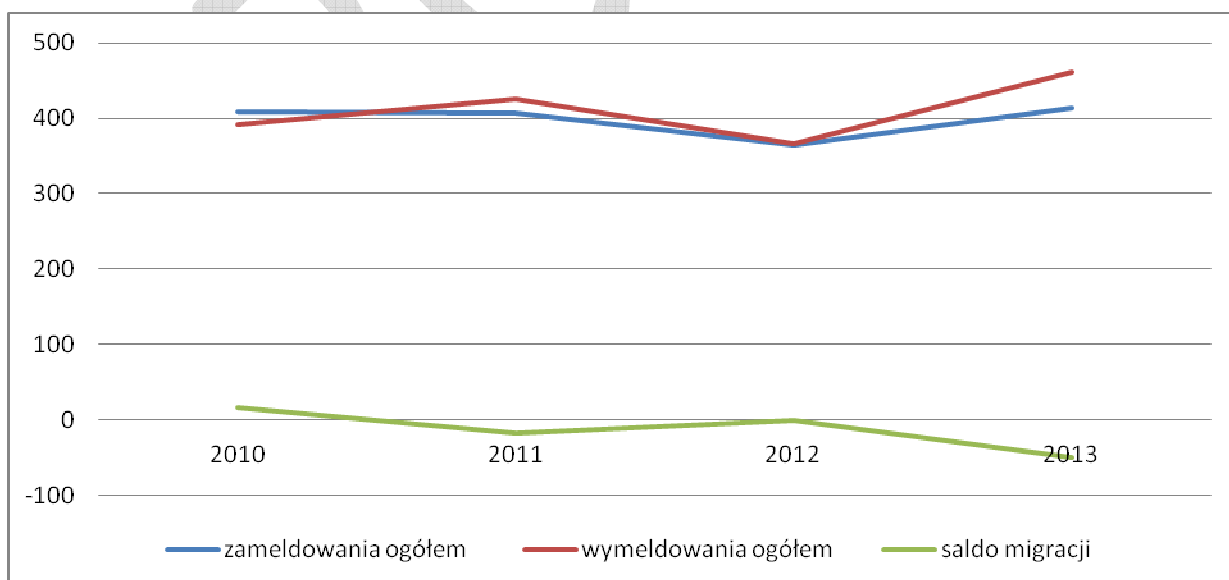

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Dodatni przyrost naturalny jest pożądany w każdej gminie. Jak wynika z Rysunku 8 w całym analizowanym okresie liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Nie można jednoznacznie określić trendu przyrostu naturalnego, ponieważ ten waha się od -0,8 w 2011 roku do -2,5 w 2012.

Pożądaną wartością jest wzmocnienie przyrostu naturalnego napływem ludności z zewnątrz, w szczególności osób w wieku produkcyjnym.

Rysunek 9 Saldo migracji w latach 2010-2013.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W Gminie Busko-Zdrój od 2011 roku jest ujemne saldo migracji. Oznacza to, iż więcej osób wymeldowało się z Gminy niż do niej przyjechało. W 2013 saldo migracji jest najniższe,

nawet pomimo tego iż to właśnie w tym roku spośród analizowanego okresu najwięcej osób zdecydowało się na zamieszkanie na terenie Gminy Busko-Zdrój.

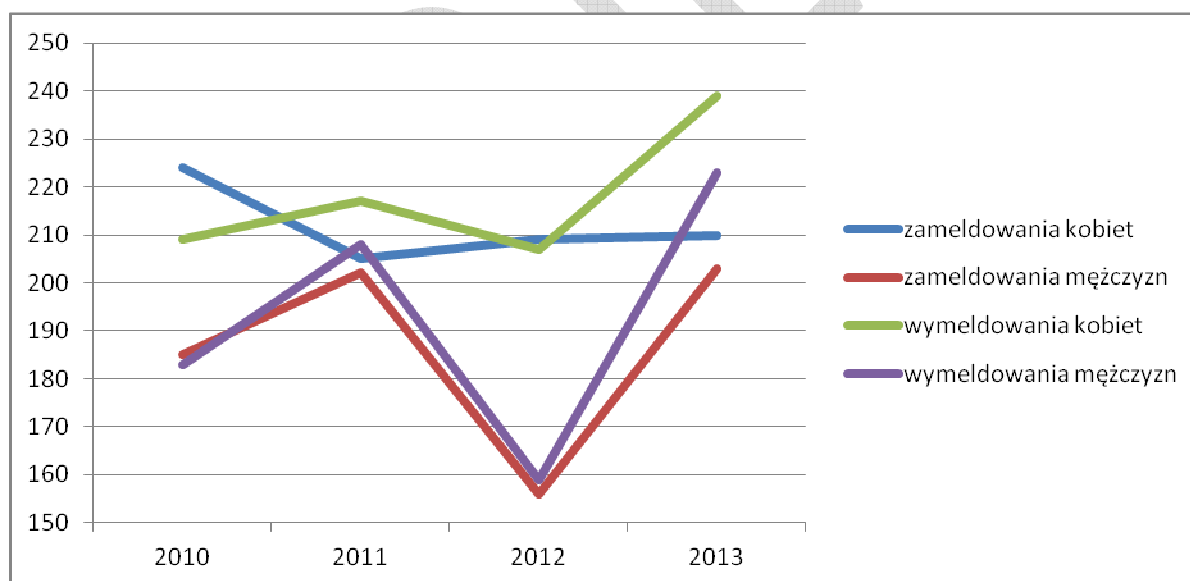
Tabela 2 Kierunki migracji w latach 2010-2013.

	2010	2011	2012	2013
zameldowania z miast	240	218	212	256
zameldowania ze wsi	162	183	150	153
zameldowania z zagranicy	7	6	3	4
wymeldowania do miast	166	209	160	173
wymeldowania na wieś	226	216	206	280
wymeldowania za granicę	0	0	0	9

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Analizując Tabelę 2 należy zauważyć, że największa część nowych mieszkańców gminy przeprowadziła się z miast. Z kolei najpopularniejszym kierunkiem dla osób wyprowadzających się były obszary wiejskie. Migracje z oraz za granicę stanowiły niewielki odsetek ogółu.

Tabela 3 Migracje z podziałem na płeć.

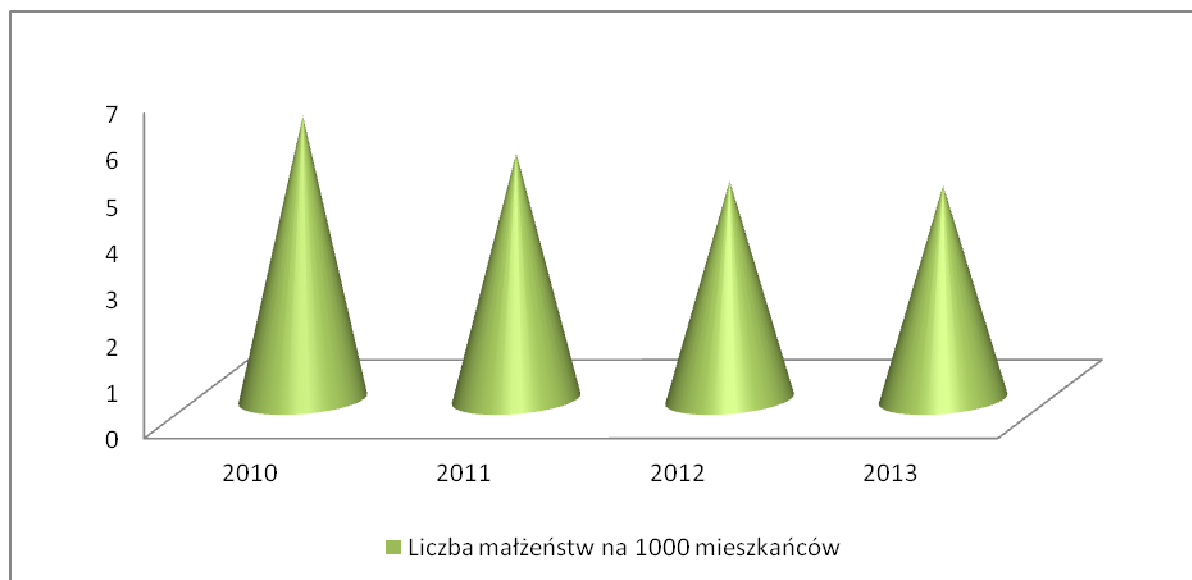
Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Z danych dostępnych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że to kobiety były bardziej mobilne od mężczyzn. Panie zdecydowanie częściej decydowały się na zamieszkanie w gminie bądź wymeldowanie się z niej.

Główną komórką społeczną w Polsce, pomimo zmieniającego się wzorca rodziny oraz rosnącej liczby związków nieformalnych jest małżeństwo, które niezmiennie ma olbrzymi

wpływ na prężność demograficzną lub jej brak. Mobilność kobiet ma również wpływ na liczbę zawieranych małżeństw, która z każdym analizowanym rokiem maleje, co obrazuje Rysunek 10.

Rysunek 10 Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS.

Migracje często związane są z sytuacją finansową rodzin. Jednym ze sposobów zobrazowania zamożności społeczności lokalnej jest wskaźnik dochodów budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych przypadających na 1 mieszkańca. W 2013 roku było to 578,22 zł, co stanowi wzrost o niemal 31% w stosunku do roku 2010. Pod tym względem Gmina Busko-Zdrój wypada o wiele korzystniej w porównaniu do średniej zarówno w powiecie buskim jak i województwie świętokrzyskim. Pomimo znacznego wzrostu ostatnimi laty, wskaźnik ten jest ciągle niższy od średniej krajowej o 25%.

Tabela 4 Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca (2010-2013) (zł).

	2010	2011	2012	2013
Polska	607,73	657,67	687,35	724,46
Województwo Świętokrzyskie	388,03	439,53	465,17	497,55
Powiat Buski	294,98	343,89	365,58	397,98
Gmina Busko-Zdrój	441,85	505,79	536,95	578,22

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

O względnej zamożności mieszkańców mówi również liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych

w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta nie ma charakteru uznaniowego, lecz przysługuje osobom, które spełniają kryteria określone przepisami prawa odnośnie:

- tytułu prawnego do lokalu
- osiągnięcia odpowiednio niskiego dochodu
- odpowiedniej powierzchni użytkowej lokalu

W 2013 roku pozytywnie rozpatrzono 3231 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego na łączną kwotę 758079,00 zł. W analizowanym okresie kwota przeznaczana na ten dodatek systematycznie wzrasta, nawet pomimo spadku liczby osób uprawnionych do korzystania.

Tabela 5 Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych.

	2010	2011	2012	2013
liczba dodatków	3358	3349	3194	3231
kwota dodatków	645149	662536	692201	758079

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

2.3. Edukacja

W skład systemu oświaty, którym pośrednio zarządza Gmina Busko-Zdrój, wchodzi szereg placówek, od żłobków poprzez gimnazja, a na szkole muzycznej kończąc. W 2013 roku otwarto pierwszy żłobek z 15 miejscami. Zainteresowanie tą formą opieki nad dziećmi okazało się większe niż ówczesne możliwości, dlatego aż 49 dzieciom nie przyznano miejsca. Otwarcie kolejnego żłobka w roku następnym pozwoliło rozwiązać ten problem. Na terenie gminy znajdują się trzy placówki publicznej opieki przedszkolnej (w tym jeden oddział) oraz cztery placówki niepublicznej opieki przedszkolnej:

- Publiczne Przedszkole Nr 2 w Busku-Zdroju;
- Publiczne Przedszkole Nr 3 w Busku-Zdroju;
- Oddział zamiejscowy Publicznego Przedszkola Nr 3 w Busku-Zdroju z siedzibą w Kołaczkowicach;
- Przedszkole Niepubliczne "Bajkowe Wzgórze" w Mikułowicach;
- Przedszkole Niepubliczne "Smerfuś" w Busku-Zdroju;
- Przedszkole Niepubliczne Artystyczno-Językowe "Słoneczko" w Busku-Zdroju;
- Przedszkole Niepubliczne Językowa Akademia Przedszkolaka w Busku-Zdroju.

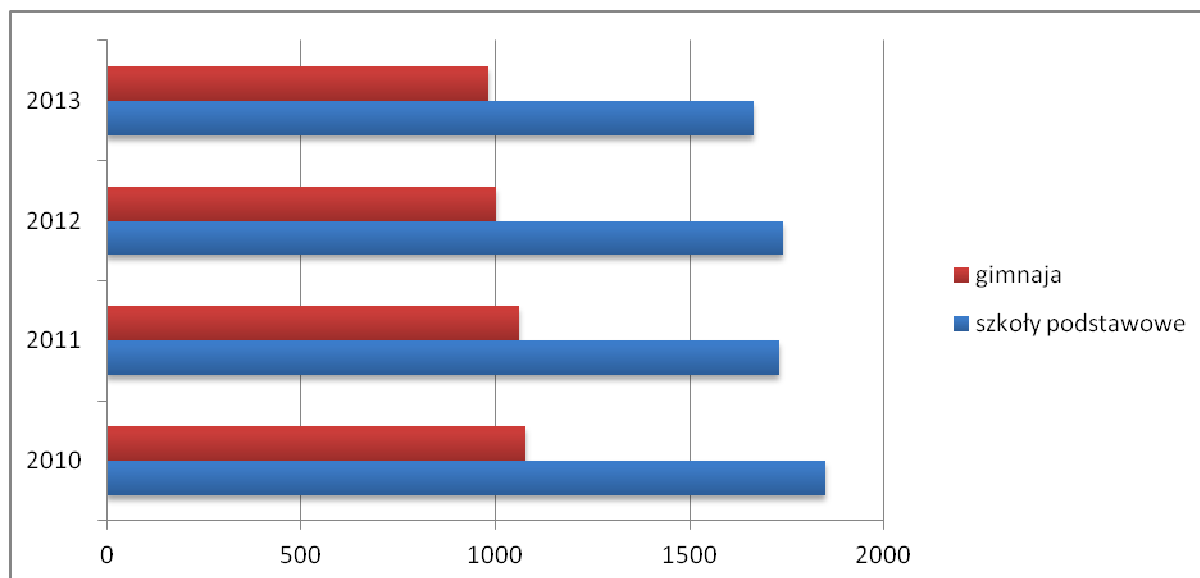
Dodatkowo działa 6 punktów przedszkolnych zlokalizowanych przy szkołach. Łącznie pozwala to na zapewnienie opieki przedszkolnej dla 1066 dzieci. W 2014 roku wydano jedynie 5 decyzji o nieprzyznaniu miejsca w przedszkolu. Na terenie gminy funkcjonuje 11 szkół publicznych oraz jedna szkoła niepubliczna:

- Zespół Placówek Oświatowych Nr 1 w Busku-Zdroju;
- Zespół Placówek Oświatowych w Szańcu;
- Zespół Placówek Oświatowych w Zbludowicach;
- Samorządowe Gimnazjum Nr 1 w Busku-Zdroju;
- Samorządowe Gimnazjum w Podgajach;
- Szkoła Muzyczna I stopnia w Busku-Zdroju;
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Busku-Zdroju;
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Busku-Zdroju;
- Szkoła Podstawowa w Dobrowodzie;
- Szkoła Podstawowa w Kołackowicach;
- Szkoła Podstawowa w Siesławicach;
- Pierwsza Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Busku-Zdroju.

Na terenach wiejskich działają dodatkowo cztery szkoły filialne. Szkoła Filialna w Kostkach Dużych oraz Szkoła Filialna w Szczaworyżu podporządkowane są Szkole Podstawowej w Zbludowicach, a Szkoła Filialna w Kamedułach i Szkoła Filialna w Słabkowicach podlegają Szkole Podstawowej w Szańcu. Ofertę edukacyjną uzupełniają szkoły ponadgimnazjalne w tym również przygotowujące do zawodu

Dynamiczne zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców gminy powodują, że zmniejsza się liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Rysunek 11 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w latach 2010-2013.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Spadek liczby uczniów niesie za sobą duże zagrożenia natury ekonomicznej dla każdej gminy, ponieważ to między innymi od liczby uczniów zależy kwota subwencji z budżetu państwa. Koszt nauki ucznia w małej szkole wiejskiej najczęściej jest zdecydowanie wyższy niż w dużej szkole zlokalizowanej w mieście.

2.4. Służba zdrowia

Jednym z zadań gminy służącym zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie ochrony zdrowia publicznego, jest m.in. zabezpieczenie dostępności do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i ginekologii oraz stomatologii zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Zadaniem własnym gminy jest również prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te obejmują w szczególności:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,

- ustalanie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontrolę przestrzegania zasad obrotu tymi napojami,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Za opiekę zdrowotną na terenie gminy odpowiada Zespół Opieki Zdrowotnej oraz Samodzielny Publiczny Zespół Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Zespół Opieki Zdrowotnej jest największym szpitalem w południowej części województw świętokrzyskiego, którego podstawowym zadaniem jest udzielanie świadczeń zdrowotnych w ramach leczenia zamkniętego, świadczenie usług w zakresie pomocy doraźnej oraz rehabilitacji i diagnostyki. Szpital posiada następujące oddziały:

- Oddział chorób wewnętrznych;
- Izbę przyjęć ;
- Stację dializ;
- Oddział chirurgiczny ogólny;
- Oddział dzienny urologiczny;
- Oddział anestezjologii i intensywnej terapii;
- Oddział ginekologiczno – położniczy;
- Oddział chirurgii urazowo - ortopedycznej z pododdziałem endoprotezoplastyki;
- Oddział pediatryczny;
- Oddział neonatologiczny;
- Oddział chorób zakaźnych;
- Oddział gruźlicy i chorób płuc.

Przy szpitalu funkcjonuje również 10 poradni specjalistycznych. Samodzielny Publiczny Zespół Podstawowej Opieki Zdrowotnej jest jednostką podległą Urzędowi Miasta i Gminy busko-Zdrój. W skład SPZPOZ Busko-Zdrój wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

1. Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Busku-Zdroju,
2. Przychodnia Rejonowa Nr 2 w Busku-Zdroju,
3. Ośrodek Zdrowia w Dobrowodzie,

4. Ośrodek Zdrowia w Kołaczkowicach,
5. Ośrodek Zdrowia w Szczaworyżu.

Dodatkowo funkcjonuje również 11 Gabinetów Medycyny Szkolnej w placówkach zlokalizowanych na terenie całej Gminy Busko-Zdrój.

Równie istotnym elementem systemu opieki zdrowotnej jest dostęp mieszkańców do aptek i punktów aptecznych. W 2013 roku na terenie gminy funkcjonowało 17 aptek ogólnodostępnych oraz jeden punkt apteczny.

2.5. Kultura

Działalność kulturalna władz publicznych należy do ich obowiązków wynikających z poszczególnych przepisów ustaw. Korzystanie z dóbr kultury świadczy o poziomie życia ludności oraz wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. Na zasób instytucji kultury na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój składają się:

- Buskie Samorządowe Centrum Kultury,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna,
- Świetlice środowiskowe.

Centrum Kultury zostało wpisane do rejestru instytucji kultury w 1995 roku. Obecnie w jego skład wchodzi dwie jednostki organizacyjne: Kino „Zdrój” oraz Izba Zbiorów Regionalnych. Buskie Samorządowe Centrum Kultury jest organizatorem wielu imprez na terenie gminy. W całoroczny kalendarz wpisały się następujące spotkania cykliczne:

- ✓ Koncert Noworoczny "Sponsorom w podzięcie"
- ✓ Uroczysta gala "Buskowiec Roku"
- ✓ Prezentacje artystyczne Szkół Podstawowych, Gimnazjalnych i Ponadgimnazjalnych
- ✓ Ogólnopolski Festiwal Piosenki im. Wojtka Belona "Niechaj zabrzmi Bukowina"
- ✓ Międzynarodowe Buskie Spotkania z Folklorem
- ✓ "Święto truskawki" - festyn rodzinny
- ✓ "Witaj lato - Świętojanki" - impreza rekreacyjna
- ✓ Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Krystyny Jamroz
- ✓ Młodzieżowy Plener Malarski

- ✓ Muzyka na Zamku – koncerty
- ✓ Wakacyjna inwazja dźwięków – koncerty
- ✓ "Dni Buska-Zdroju" - imprezy, koncerty
- ✓ Dożynki Gminne
- ✓ "Ponidzie Jazz Festiwal" – koncerty
- ✓ Przegląd Poezji i Pieśni Legionowej, Żołnierskiej i Niepodległościowej
- ✓ Przegląd plastyczny "Ponidzie"
- ✓ Ogólnopolski Przegląd Fotograficzny "Ponidzie"
- ✓ "Sylwester pod gwiazdami".

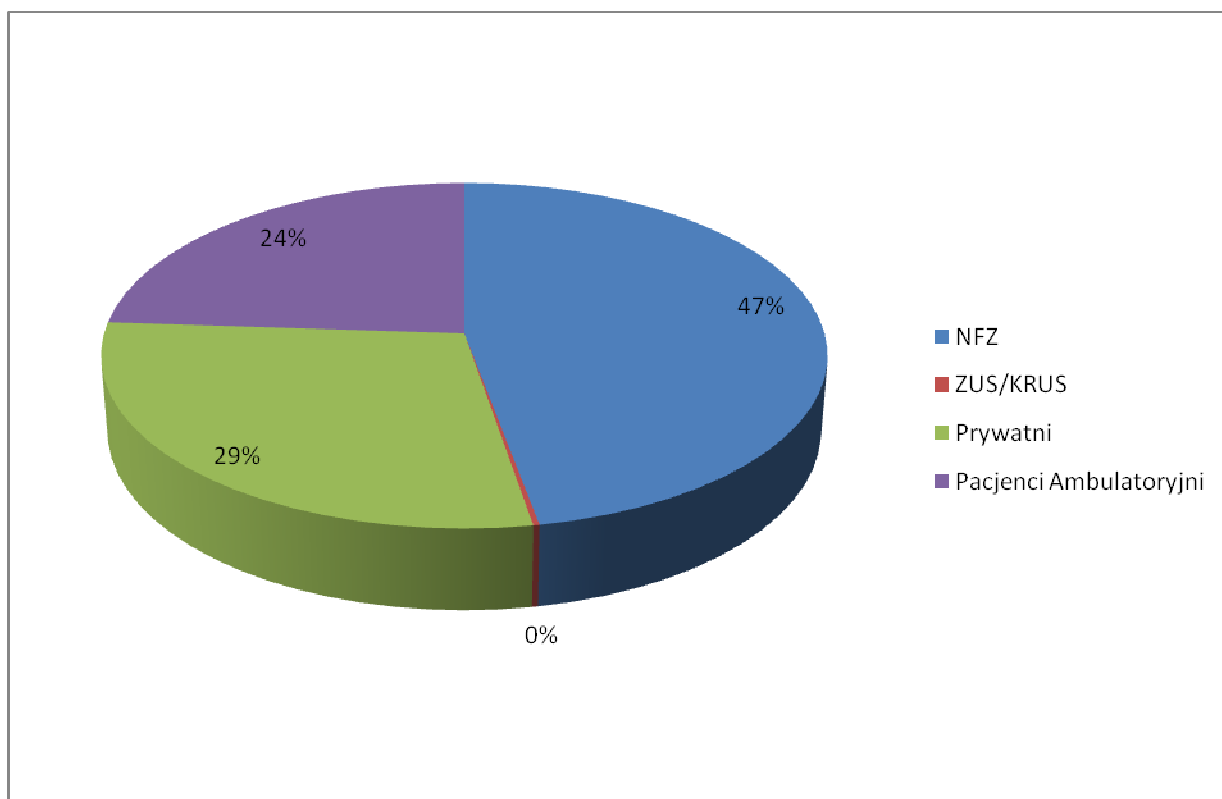
Przy Domu Kultury działa również Uniwersytet III Wieku, który prowadzi zajęcia dla seniorów. W programie są między innymi: gimnastyka, zajęcia komputerowe, język angielski, zajęcia plastyczne, taneczne oraz spotkania zespołu wokально-tanecznego. Spotkania te cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w 2008 roku uchwałą Rady Miejskiej w Busku-Zdroju została wpisana do rejestru instytucji kultury. Do jej zadań statutowych należy prowadzenie wypożyczalni, czytelnicy, gromadzenie i opracowywanie księgozbioru oraz prowadzenie czterech istniejących filii bibliotecznych (Błoniec, Janina, Olganów, Szaniec). Swym zasięgiem obejmuje cały obszar gminy. Łącznie księgozbiór Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej i filii bibliotecznych wynosi 97278 woluminów oraz 118 egzemplarzy audioksiążek. Biblioteka jest organizatorem imprez kulturalnych skierowanych do mieszkańców gminy, między innymi spotkań autorskich, konkursów poetyckich oraz spektakli.

2.6. Turystyka

Gmina Busko-Zdrój jest ośrodkiem turystycznym, dzięki między innymi licznie odwiedzającym ją kuracjom. Korzystają oni z siarkowych i jodkowo-bromkowych wód leczniczych, dzięki którym okoliczne sanatoria leczą przede wszystkim schorzenia: reumatyczne, neurologiczne, dermatologiczne, układu krążenia i cywilizacyjne. Pacjenci przyjmowani są w ramach NFZ, ZUS, KRUS, prywatni oraz ambulatoryjni. Najlicniejszą grupę stanowili pacjenci skierowani przez Narodowy fundusz Zdrowia, najmniej liczną – przez ZUS oraz KRUS.

Rysunek 12 Rodzaj skierowań kuracjuszy

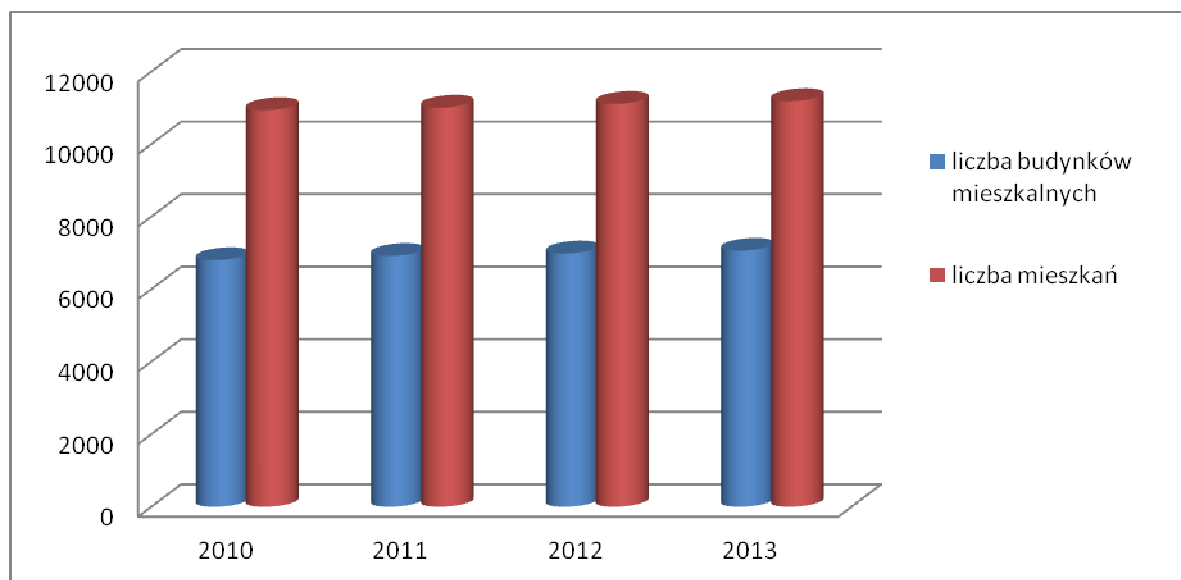

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Busko-Zdrój

W 2013 roku na terenie gminy istniało 19 turystycznych obiektów noclegowych, które 48276 gościom udzieliły łącznie 490787 noclegów. Uzpełnieniem danych o osobach odwiedzających gminę są informacje odnośnie zakładów uzdrowiskowych. W 6 tego typu placówkach udzielono 413414 noclegów 28854 kuracjom. Z informacji tych wynika, iż pomimo mniejszej liczby udzielonych noclegów, to jednak statystyczny kuracjusz przebywał tutaj dłużej niż turysta, którego wypoczynek miał charakter bardziej zintensyfikowany. W celu urozmaicenia oferty turystycznej, na terenie gminy funkcjonują między innymi szlaki piesze oraz ścieżki rowerowe.

2.7. Warunki i zasoby mieszkaniowe

Ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych w budynkach stanowi zasób mieszkaniowy gminy. Na koniec 2013 roku w gminie znajdowały się 7062 budynki mieszkalne, co oznacza iż od 2010 roku przybyło 258 nowych.

Rysunek 13 Liczba budynków mieszkalnych oraz mieszkań w latach 2010-2013.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wzrost liczby budynków niesie za sobą zwiększenie liczby mieszkań. Wraz z wzrostem liczby mieszkań automatycznie zwiększała się ilość izb, czyli pomieszczeń oddzielonych od siebie stałą ścianą sięgającą od podłogi do sufitu o powierzchni minimum 4 metrów kwadratowych z bezpośrednim oświetleniem dziennym. W całym analizowanym okresie, przeciętne mieszkanie w Mieście i Gminie Busko-Zdrój składało się z 4 izb. Nieznacznie zwiększyła się średnia wielkość budynku mieszkalnego. W całym analizowanym okresie na przeciętny budynek przypadały 123 metry kwadratowe powierzchni użytkowej.

Tabela 6 Liczba izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań.

	2010	2011	2012	2013
Liczba izb	44371	44371	44371	44371
Powierzchnia	842063	842063	842063	842063

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2013 roku wynosiła 78,2 m² i była wyższa od średniej dla województwa o 4,5 m². Na jednego mieszkańca gminy przypadało 26,7 m². Standard mieszkań na terenie gminy jest bardzo różny. Oprócz nowych budynków można również spotkać kilkadziesiątletnie domy. Wśród wszystkich mieszkań na terenie gminy, na koniec 2013 roku jedynie 0,6% nie było wyposażonych w instalację wodociągową.

Centralne ogrzewanie było standardem w 95,9% budynków, a 98% mieszkań było wyposażonych w łazienkę.

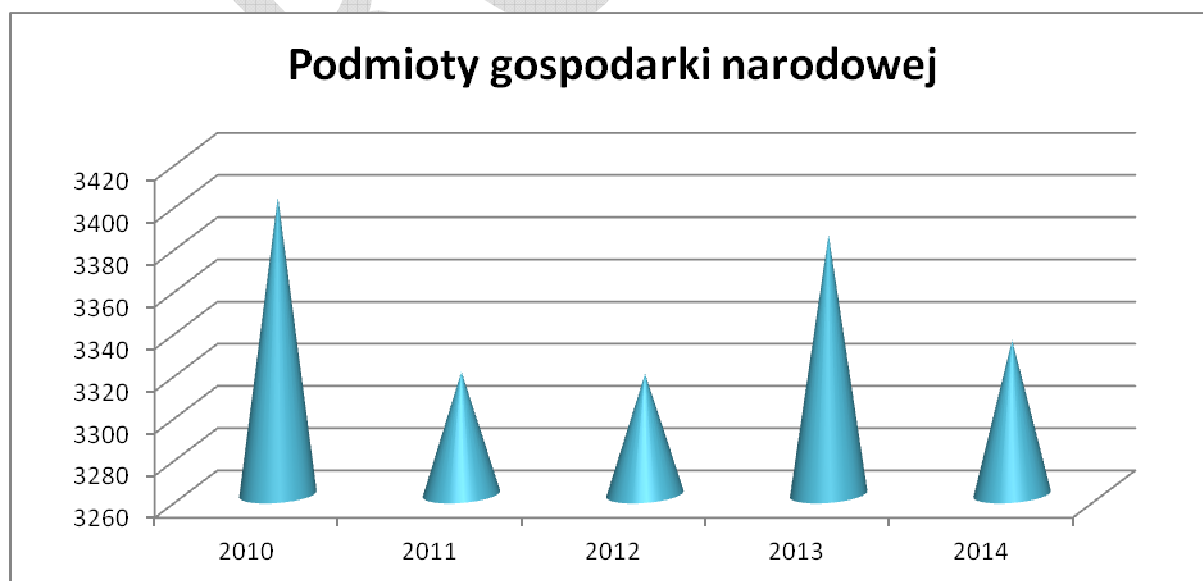
W 2013 roku do zasobu mieszkaniowego gminy należały 144 mieszkania komunalne, z czego 53 to mieszkania socjalne. Na miejsce w mieszkaniu socjalnym oczekiwało 37 osób. Niewystarczający zasób mieszkaniowy jest częstym problem większości gmin w Polsce. Zaległości w opłatach za mieszkanie komunalne miało 58 osób na kwotę 54,9 tysięcy złotych. Była to suma niższa o 140,9 tysięcy zł w porównaniu z rokiem 2011.

2.8. Lokalny rynek pracy

Jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój każdej gminy w Polsce jest tworzenie nowych miejsc pracy oraz utrzymanie już istniejących. W gestii gminy leży kreowanie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój w latach 2010-2014 wahała się od 3317 do 3401 by na koniec osiągnąć poziom 3333 podmiotów. Liczba ta oznacza, iż 3,03% wszystkich podmiotów z terenu 102 gmin województwa świętokrzyskiego miało swoje siedziby na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój. W skali powiatu wskaźnik ten wygląda jeszcze bardziej imponująco i wynosi aż 60,15%.

Rysunek 14 Liczba podmiotów gospodarki narodowej

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego co trzecia firma z gminy zajmowała się handlem lub naprawą pojazdów. Jest to dominujący sektor niemal w całym kraju. Na uwagę zasługuje również duża liczba podmiotów zajmujących się usługami budowlanymi oraz co zrozumiałe ze względu na uzdrowski charakter gminy opieką zdrowotną i pomocą społeczną. Pełny przekrój sektorów działalności prezentuje Tabela 7.

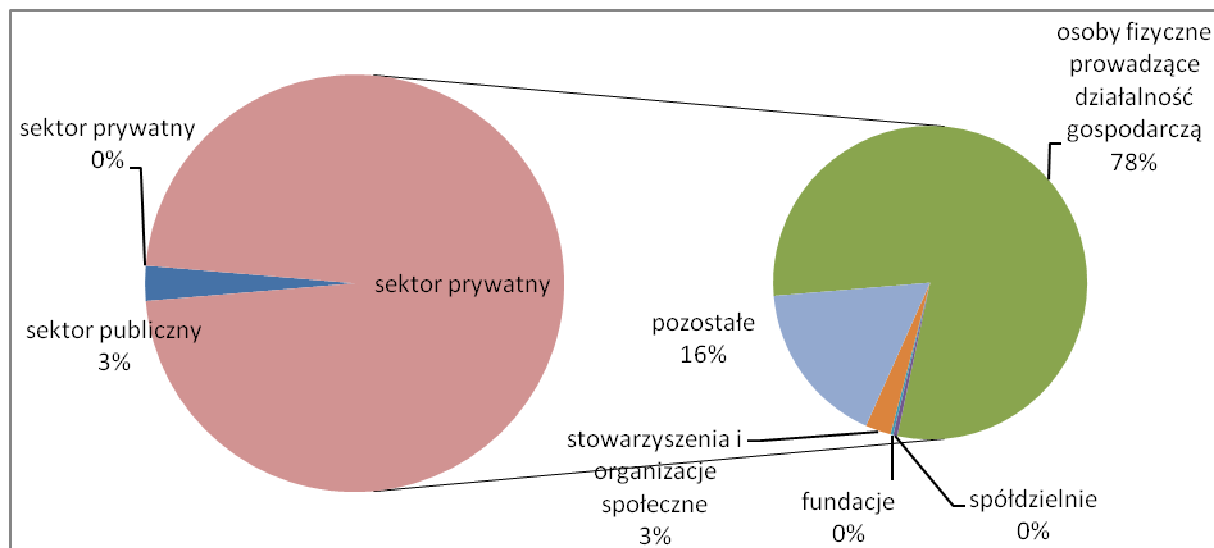
Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój w 2014 roku.

rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27
górnictwo i wydobywanie	1
przetwórstwo przemysłowe	201
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
budownictwo	422
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1087
transport i gospodarka magazynowa	198
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	161
informacja i komunikacja	62
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	92
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	76
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	257
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	58
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	32
edukacja	118
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	265
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	63
Pozostałe	207

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Sam przekrój sektorowy nie informuje w pełni o specyfice lokalnej przedsiębiorczości. Istotnym zagadnieniem jest również kwestia własnościowa podmiotów. Jak wynika z Rysunku 15 sektor prywatny stanowi 97% lokalnego rynku pracy. Spośród niego najwięcej jest osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co ukazuje siłę i potencjał tkwiący w tej części gospodarki. Niemal 3,5% stanowiły stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, fundacje i spółdzielnie.

Rysunek 15 Podmioty wg sektorów własnościowych

Źródło Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejnym ważnym aspektem lokalnego rynku jest kwestia wielkości przedsiębiorstw. Potwierdza ona tezę o dominującej roli osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, którzy stanowią główny trzon gospodarki. Na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój w 2014 roku funkcjonowały tylko dwa zakłady zatrudniające przynajmniej 250 osób, 33 przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 osób. 112 podmiotów w których zatrudnienie wahało się od 10 do 49 pracowników. Pozostałe 97% stanowiły właśnie osoby fizyczne dające pracę maksymalnie 9 osobom.

2.9. Pomoc społeczna

System pomocy społecznej na poziomie gminy tworzy ogół instytucji samorządowych i rządowych, organizacji pozarządowych i kościelnych a także innych osób prawnych zaangażowanych w działania mające na celu osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie. Podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Busko-Zdrój jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Przy realizacji niektórych zadań współpracuje on między innymi z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Busko-Zdroju, Środowiskowym Domem Samopomocy w Busko-Zdroju, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Wydziałem Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej i Zdrowotnej Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach, Powiatowym Urzędem Pracy w Busko-Zdroju oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju realizuje zadania wynikające z:

- 1) Ustawy z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. 182) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie;
- 2) Ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006r. Nr 139, poz. 992 ze zm.) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie;
- 3) Ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180 poz. 1493 ze zm.);
- 4) Ustawy z 22 kwietnia 2005r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 Nr 86 poz. 732 ze zm.);
- 5) Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012r. poz. 788);
- 6) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002r. Nr 101 poz. 926 ze zm.);
- 7) Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012r. poz. 1356 ze zm.);
- 8) Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124);
- 9) Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013r. poz. 674);
- 10) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013r. poz. 594 ze zm.);
- 11) Uchwał Rady Miasta i Gminy Busko-Zdrój

Prawo do wsparcia udzielanego przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych.

Pomoc udzielana przez Ośrodek Pomocy Społecznej może mieć charakter finansowy i niepieniężny. Do świadczeń niepieniężnych realizowanych przez ośrodek należy zaliczyć:

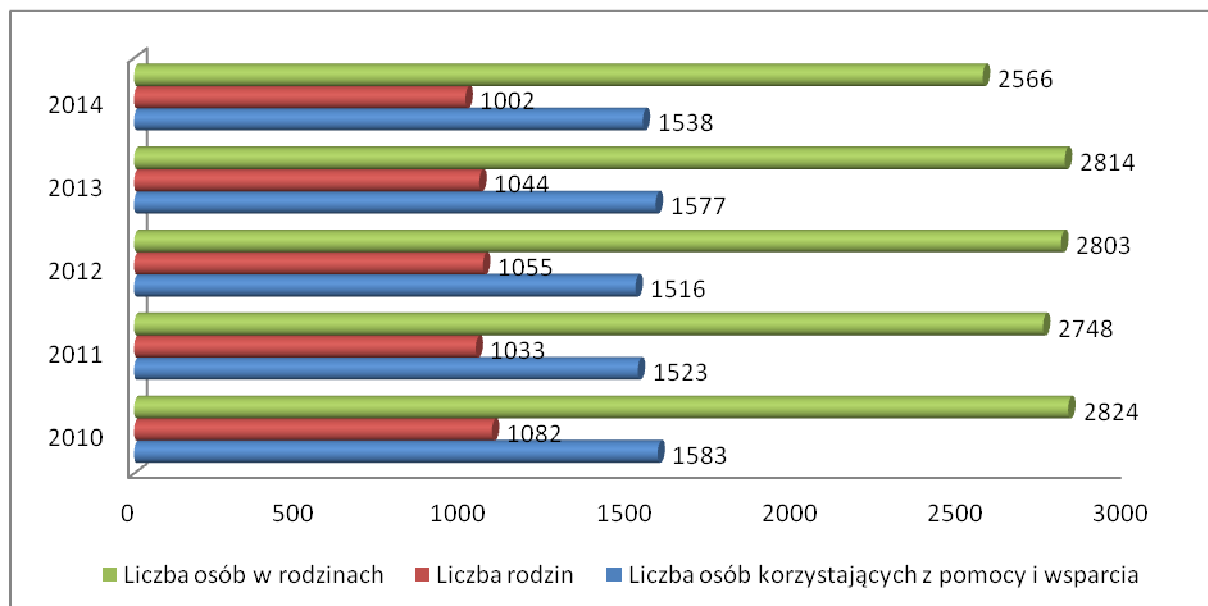
- Pracę socjalną - udzielana jest osobom/ rodzinom na rzecz poprawy ich funkcjonowania w środowisku lokalnym, może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Udzielana jest bez względu na posiadany dochód, również osobom/ rodzinom nie korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej.
- Składki na ubezpieczenie zdrowotne, które MGOPS opłaca za osoby korzystające z zasiłku stałego, które nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.
- Pomoc rzeczową.
- Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego, w przypadku gdy rodzina nie jest w stanie zorganizować pogrzebu lub jest brak rodziny.
- Schronienie. MGOPS udziela pomocy osobom bezdomnym w postaci zapewnienia schronienia w schronisku lub noclegowni. Możliwa jest forma pomocy w postaci przyznania zasiłku celowego z przeznaczeniem na opłacenie pobytu w ośrodku.
- Posiłek. Zgodnie z ustawą MGOPS zapewnia gorący posiłek osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić. Od kilku lat ośrodek realizuje program dożywiania dzieci w szkołach.
- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Udzielane są one osobom, które z powodu wieku, choroby itd. potrzebują pomocy osób trzecich.

W 2014 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 17 pracowników socjalnych, spośród których 11 posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie a dwie osoby specjalizację II stopnia. Oznacza to, iż na jednego pracownika socjalnego przypadało około 1931 mieszkańców gminy. Ciągłe zmiany przepisów prawnych oraz ubożenie części społeczeństwa wymusza na pracownikach Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej bezustanną profesjonalizację.

Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busko-Zdroju od 2010 roku utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Do 2014 roku zmniejszyła się o 45 osób, czyli 2,8%. Zmniejszyła się również liczba rodzin objętych

wsparciem oraz co za tym idzie liczba osób w tych rodzinach, które pośrednio również korzystają z pomocy.

Rysunek 16 Liczba osób oraz rodzin objętych pomocą społeczną na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

W analizowanym okresie nastąpił 42% wzrost wydatków związanych z polityką społeczną gminy. Największy przyrost nastąpił w 2011 roku. Dominującą część pochłaniają oczywiście wydatki związane z pomocą społeczną, których udział z roku na rok się zwiększa.

Tabela 8 Struktura wydatków realizowanych w ramach polityki społecznej

	Ogółem wydatki	Ochrona zdrowia	Pomoc społeczna	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	Edukacyjna opieka wychowawcza
2010	<i>Kwota</i>	12 713 149	9 000	12 704 149	0
	<i>%</i>	100	0	100	0
2011	<i>Kwota</i>	17 309 473	652 506	14 592 274	1 804 529
	<i>%</i>	100	4	84	10
2012	<i>Kwota</i>	18 003 923	794 110	15 027 936	1 897 317
	<i>%</i>	100	4	83	11
2013	<i>Kwota</i>	18 033 256	779 507	15 390 410	1 548 521
	<i>%</i>	100	4	85	9
2014	<i>Kwota</i>	18 125 389	880 214	15 730 699	1 229 408
	<i>%</i>	100	5	87	7

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, a inne fakultatywny. Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. Wyodrębnić można następujące rodzaje świadczeń: w naturze, w usługach i pieniężne. Udzielane są bezpłatnie, odpłatnie lub za częściową odpłatnością.

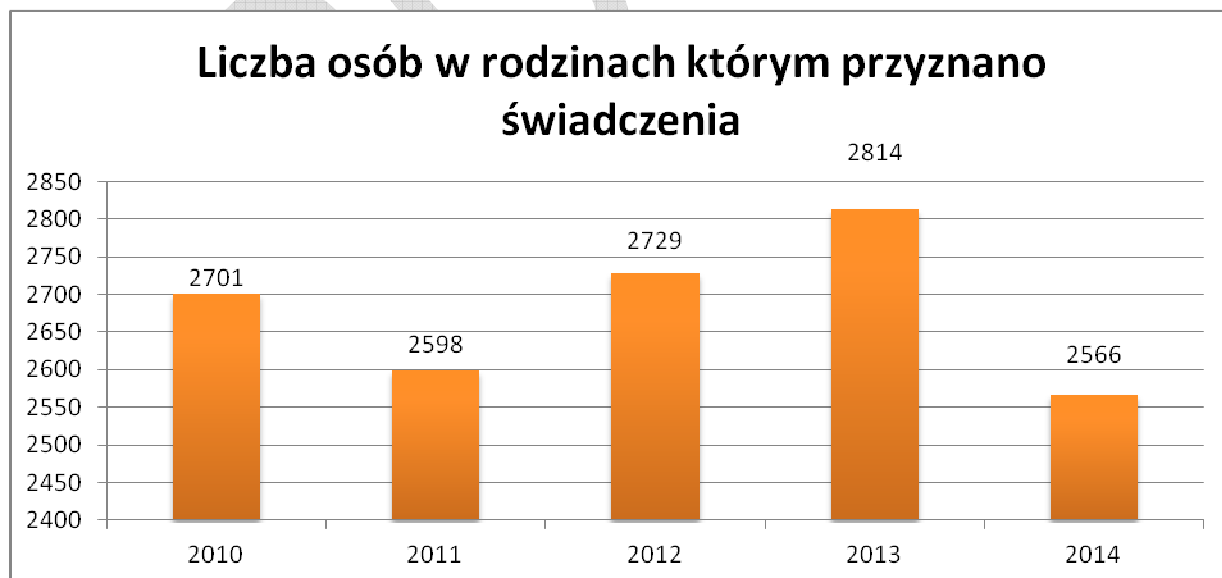
Tabela 9 Odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób którym przyznano świadczenie	1524	1491	1488	1577	1538
Liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń	883	849	892	893	942
% osób długotrwale korzystających ze świadczeń	58	57	60	57	61
Liczba osób którym przyznano świadczenie pieniężne	1003	975	978	1030	988
% osób którym przyznano świadczenie pieniężne	66	65	66	65	64

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Jak wynika z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busko-Zdroju, pomimo wahającej się liczby osób, którym przyznano świadczenia, osoby które długotrwale korzystają z tej formy pomocy stanowią około 60% ogółu. Dominującą formą świadczeń są te o charakterze pieniężnym. Pobierają je niemal dwie spośród trzech osób korzystających z pomocy społecznej.

Rysunek 17 Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenia

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Zestawiając liczbę osób w rodzinach którym przyznano świadczenia z liczbą ludności, otrzymamy odsetek ludności, który bezpośrednio bądź pośrednio korzysta ze świadczeń

pomocy społecznej. Na 1000 mieszkańców gminy wskaźnik ten waha się od 78,17 w 2014 roku do 85,73 w roku poprzedzającym.

Tabela 10 Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów jej przyznania.

Powód przyznania świadczenia (%)	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	46	46	47	42	42
Bezrobocie	47	49	52	53	51
Niepełnosprawność	38	41	40	38	43
Długotrwała lub ciężka choroba	45	50	49	44	50
Bezradność w sprawach opiek.-wych.	17	20	22	21	20
Alkoholizm	4	5	5	5	5
Narkomania	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	5	5	5	6
Przemoc w rodzinie	2	0	1	1	1

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Niejednokrotnie problemy te są ze sobą ściśle powiązane, dlatego też uzyskania wsparcia z jednego tytułu często nie wyklucza starania się o pomoc z innego powodu. Dlatego też Tabela 10 przedstawia procentową strukturę rodzin, którym przyznano świadczenia. Sumując wszystkie rezultaty z jednego roku otrzymamy wynik większy niż 100%.

W latach 2013-2014 aż 42% rodzin otrzymało pomoc z powodu ciężkiej sytuacji materialnej. Odsetek ten był wyższy o kilka punktów procentowych w latach poprzednich. Ukazuje to iż ubóstwo jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych gminy. Pomimo jednego z najniższych poziomów bezrobocia w województwie, niemal co druga rodzina korzystająca z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej robiła to z powodu braku zatrudnienia przez któregoś jej członka. Równie częstym powodem pomocy jest długotrwała lub ciężka choroba. Z tej formy wsparcia również korzysta niemal co druga rodzina.

2.9.1. Zasiłek rodzinny i fundusz alimentacyjny

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do zasiłku rodzinnego przysługuje: rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie uczącej się (pełnoletniej osobie uczącej się, niepozostającej na utrzymaniu rodziców

w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony). Przyznanie zasiłku rodzinnego jest ściśle związane z dochodem w przeliczeniu na osobę w rodzinie i przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Do zasiłku rodzinnego przysługują również dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Tabela 11 Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	1 545	1 423	1 349	1 387	1 227
Kwota świadczeń w zł	4 377 682	4 091 158	3 830 440	3 937 799	3 529 136

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Z wyjątkiem 2013 roku stale spada kwota świadczeń z tytułu zasiłków rodzinnych oraz dodatków do nich. Na ten cel w 2014 roku przeznaczono łącznie 3.529.136,00 zł i jest to kwota o 19% mniejsza niż wypłacona w 2010 roku. Jest to spowodowane zmniejszającą się liczbą rodzin którym przysługiwał zasiłek.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna w okresie ostatnich 2 miesięcy. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Tabela 12 Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	130	150	158	167	218
Kwota świadczeń w zł	762 782	844 100	843 250	1 030 570	983 240

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Od 2010 roku rośnie liczba rodzin do których trafiają świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Najwięcej pieniędzy na ten cel zostało przeznaczonych w 2013 roku, mimo iż w roku następnym aż 5 rodzin więcej skorzystało z tej formy pomocy.

2.9.2. Zasiłek pielęgnacyjny

Według definicji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem opiekuńczym, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Przysługuje on:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Tabela 13 Zasiłek pielęgnacyjny w latach 2012-2014.

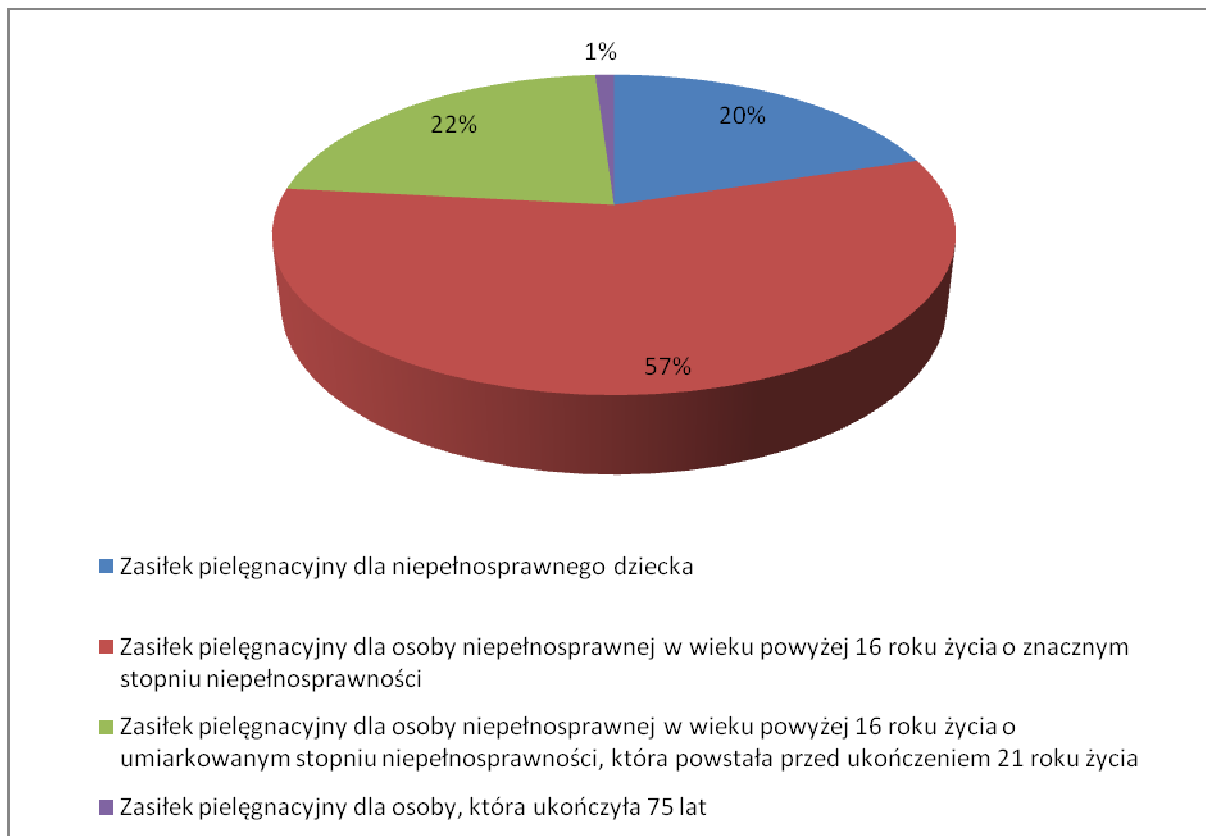
	2012	2013	2014
Liczba świadczeń	15 653	15 370	14 710
Kwota świadczeń	2 394 909	2 351 610	2 250 630

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

W latach 2012-2014 zmniejszyła się liczba wypłaconych świadczeń. Ponieważ zasiłek pielęgnacyjny wynosi 153 zł miesięcznie i nie jest uzależniony od kryterium dochodowego, to zmniejszenie liczby świadczeń spowodowało iż Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w busko-Zdroju w każdym kolejnym roku przyznawał mniej pieniędzy na to świadczenie. Ponad połowa wszystkich zasiłków pielęgnacyjnych została przyznana na osoby

niepełnosprawne o znacznym stopniu niepełnosprawności. Jedynie 1% należał się osobom powyżej 75 roku życia.

Rysunek 18 Powody przyznania zasiłku pielęgnacyjnego w 2014 roku.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

2.9.3. Świadczenia pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w przypadku rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności. Dodatkowe wymogi to konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego udziału opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Do końca 2012 r. świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało również krewnym dorosłych osób wymagających opieki. Nowelizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych, która weszła w życie z początkiem 2013 r., odebrała to uprawnienie opiekunom tych osób, których niepełnosprawność powstała po osiągnięciu dorosłości.

Tabela 14 Świadczeni pielęgnacyjne w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Liczba świadczeń	2357	1561	960
Kwota świadczeń (zł)	1204511	848745	708749

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Wraz ze zmianami prawnymi zmniejszyła się o 59% liczba świadczeń pielęgnacyjnych udzielonych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju. Zmiana ilości świadczeń wpłynęła też na wielkość kwoty przeznaczonej na ten cel. W 2014 roku było to 708.749,00 zł co stanowi niemal 59% środków przeznaczonych na to działanie w 2012 roku.

2.10. Analiza SWOT

Jedną z podstawowych metod analizy strategicznej jest analiza SWOT, która polega na ustaleniu silnych i słabych stron zasobów własnych gminy oraz szans i zagrożeń związanych z jej otoczeniem.

W siedzibie Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Busko-Zdroju w dniu 8 maja 2015 roku odbyło się międzyinstytucjonalne spotkanie warsztatowe, na którym przedstawiciele m.in. Urzędu Miasta i Gminy, Rady Miasta i Gminy, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Obsługi Przedszkoli i Szkół, Szkół z terenu gminy, Powiatowego Urzędu Pracy w Busko-Zdroju, Komendy Powiatowej Policji w Busko-Zdroju, Polskiego Związku Niewidomych, Uzdrowiska Busko-Zdrój S.A., Świętokrzyskiego Klubu Amazonki, sołtysów, przy udziale specjalistów z Świętokrzyskiego Centrum Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej w Kielcach, pracowali nad analizą SWOT gminy. Uczestnicy zostali podzieleni na 5 grup, z których każda skupiła się nad osobnym obszarem tematycznym:

- 1) Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy;
- 2) Mieszkalnictwo, demografia, rodzina;
- 3) Zdrowie, niepełnosprawność, seniorzy;
- 4) Profilaktyka, kultura, sport, edukacja;
- 5) Bezpieczeństwo publiczne, patologie, ubóstwo, uzależnienia.

Po wskazaniu silnych i słabych stron, oraz szans i zagrożeń, uczestnicy warsztatu dokonali oceny poszczególnych czynników, posługując się skalą pięciostopniową, gdzie 1 oznaczało bardzo niską ocenę problemu, a 5 ocenę bardzo wysoką. Dodatkowo, niezależnie od oceny

poszczególnych czynników, przypisano im wagi, określające istotność konkretnego problemu dla lokalnej społeczności. Wagi dla każdej silnej i słabej strony, oraz dla szans i zagrożeń sumowano do 1 (1=100%).

Zastosowanie analizy uwzględniającej zarówno ocenę, jak i wagę poszczególnych czynników pozwoliło uniknąć przewartościowania lub niedowartościowania ocenianych aspektów.

Poniżej przedstawiono analizy SWOT, opracowane przez uczestników warsztatów oraz proponowany wariant strategiczne dla poszczególnych obszarów polityki społecznej.

1. Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy

Silne strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
dobrze rozwinięte branże turystyki zdrowotnej i uzdrowiskowej	5	0,35	1,75
niska stopa bezrobocia	3	0,1	0,3
dobrze funkcjonująca sieć placówek ekonomii społecznej (przedsiębiorstwa społeczne)	3	0,1	0,3
doświadczenie w pozyskiwaniu środków	4	0,25	1
wysoki poziom wykształcenia i umiejętności pracowników	4	0,1	0,4
dobrze funkcjonująca sieć organizacji pozarządowych oraz ich współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego	4	0,1	0,4
SUMA	23	1	4,15

Słabe strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
brak atrakcyjnych miejsc pracy, adekwatnych do posiadanego wykształcenia	5	0,25	1,25
niewykorzystanie środków finansowych na aktywizację bezrobotnych	2	0,25	0,5
mała liczba podmiotów gospodarczych	1	0,25	0,25
niewykorzystywanie współpracy międzyinstytucjonalnej	4	0,25	1
SUMA	12	1	3

Szanse	Ocena	Waga	Waga x ocena
promocja regionu	5	0,25	1,25
promocja mikroprzedsiębiorstw	1	0,05	0,05
nowa perspektywa finansowa	4	0,4	1,6

wzrost świadomości młodych ludzi oraz seniorów na prowadzenie zdrowego trybu życia	4	0,25	1
powiększania działów inwestowania poprzez modernizację i uzbrojenie terenu	4	0,05	0,2
SUMA	18	1	4,1

Zagrożenia	Ocena	Waga	Waga x ocena
migracje młodych, wykształconych osób	5	0,4	2
ubożenie mieszkańców	4	0,2	0,8
wzrost kosztów utrzymania gospodarstw	4	0,1	0,4
likwidacja zakładów pracy	1	0,05	0,05
słabe przygotowanie praktyczne absolwentów	3	0,05	0,15
ukryte bezrobocie	4	0,2	0,8
SUMA	21	1	4,2

$$\Sigma S > \Sigma W ; \Sigma O < \Sigma T$$

$$4,15 > 3,00 ; 4,10 < 4,20$$

Wniosek:

- Polityka społeczna Miasta i Gminy Busko-Zdrój w obszarze „Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy” **powinna być konserwatywna.**
- Cele strategiczne powinny polegać na wykorzystaniu mocnych stron w celu uniknięcia lub zredukowania wpływu zagrożeń.

2. Mieszkalnictwo, demografia, rodzina;

Silne strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
atrakcyjne położenie gminy (woda lecznicza), dynamicznie rozwijający się sektor uzdrowiskowy	5	0,4	2
ok. 1300 ha do budownictwa wielofunkcyjnego, w tym mieszkaniowego (stabilizacja ceny ziemi)	4	0,1	0,4
dostępność do mediów typu woda, kanalizacja	4	0,1	0,4
duże zasoby ludzi wykwalifikowanych do prac budowlanych	2	0,05	0,1
niskie bezrobocie	2	0,05	0,1
dostęp do wykwalifikowanych usług medycznych, przedszkolnych	3	0,1	0,3
łatwy dostęp do rozwijania zainteresowań (muzyka, Uniwersytet III wieku, sport, biblioteka, kino)	4	0,1	0,4

umiejętność wykorzystywania środków pozabudżetowych	4	0,1	0,4
SUMA	28	1	4,1

Słabe strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
brak żłobków	1	0,05	0,05
brak przedszkoli w obszarze wiejskim	2	0,1	0,2
brak mieszkań socjalnych i komunalnych	4,5	0,3	1,35
niskie wynagrodzenia	5	0,4	2
brak miejsc pracy dla kobiet	2	0,05	0,1
brak domów dziennego i całodziennego pobytu dla osób starszych	4	0,03	0,12
utrudnienia w komunikacji miejskiej i podmiejskiej	5	0,03	0,15
słaba agroturystyka	4	0,04	0,16
SUMA	27,5	1	4,13

Szanse	Ocena	Waga	Waga x ocena
wykorzystanie funduszy unijnych przez podmioty prywatne i publiczne	5	0,3	1,5
upowszechnienie agroturystyki	4	0,3	1,2
korzystanie z programów zewnętrznych	4	0,3	1,2
korzystanie z OZE	4	0,1	0,4
SUMA	17	1	4,3

Zagrożenia	Ocena	Waga	Waga x ocena
migracje młodych ludzi	5	0,4	2
mobilizacja podopiecznych, aktywność, na rynku pracy	4	0,3	1,2
specyfika uzdrowiska uniemożliwia rozwój gminy (wymogi prawne)	3	0,2	0,6
odstąpienie przez NFZ przy współfinansowaniu pobytu w uzdrowisku	2	0,05	0,1
rosnące koszty utrzymania gminy, nakładanie obowiązków	2	0,05	0,1
SUMA	16	1	4

$$\Sigma S < \Sigma W ; \Sigma O > \Sigma T$$

$$4,10 < 4,13 ; 4,30 > 4,00$$

Wniosek:

- Polityka społeczna Miasta i Gminy Busko-Zdrój w obszarze „Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy” **powinna być konkurencyjna.**
- Cele strategiczne powinny polegać na pokonywaniu słabych stron poprzez wykorzystanie szans w otoczeniu.

3. Zdrowie, niepełnosprawność, seniorzy;

Silne strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
Zasoby uzdrowiskowe, klimat	5	0,4	2
sprzyjające środowisko dla NGO	3	0,2	0,6
wykwalfikowana kadra uzdrowiskowa	3	0,3	0,9
uniwersytet III wieku (ponad 100 osób)	3	0,1	0,3
SUMA	14	1	3,8

Słabe strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
dostępność do lekarzy specjalistów	5	0,3	1,5
leczenie ambulatoryjne (kontrakty NFZ)	3	0,1	0,3
brak osoby, instytucji świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym	3	0,2	0,6
mały nacisk na profilaktykę zdrowia (dzieci, młodzież, edukacja)	3	0,05	0,15
niepełnosprawność - bariery architektoniczne	4	0,1	0,4
niepełnosprawność - brak ośrodków dziennych, świetlic środowiskowych	3	0,05	0,15
małe środki finansowe dla osób niepełnosprawnych (PCPR)	3	0,05	0,15
brak karty dla osób niepełnosprawnych, seniorów (zniżki)	4	0,1	0,4
uniwersytet III wieku prowadzony przez Gminę a nie NGO	2	0,05	0,1
SUMA	30	1	3,75

Szanse	Ocena	Waga	Waga x
--------	-------	------	--------

			ocena
rozwój miasta + uzdrowiska	5	0,5	2,5
społeczeństwo się starzeje	4	0,2	0,8
pozyskiwanie środków finansowych	4	0,2	0,8
tworzenie grup formalnych i nieformalnych seniorów	3	0,1	0,3
SUMA	16	1	4,4

Zagrożenia	Ocena	Waga	Waga x ocena
zubożenie społeczeństwa	5	0,6	3
brak środków finansowych na leczenie	4	0,3	1,2
finansowanie pobytu w DPS	3	0,1	0,3
SUMA	12	1	4,5

$$\Sigma S > \Sigma W ; \Sigma O < \Sigma T$$

$$3,80 > 3,75 ; 4,40 < 4,50$$

Wniosek:

- Polityka społeczna Miasta i Gminy Busko-Zdrój w obszarze „Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy” **powinna być konserwatywna.**
- Cele strategiczne powinny polegać na wykorzystaniu mocnych stron w celu uniknięcia lub zredukowania wpływu zagrożeń.

4. Profilaktyka, kultura, sport, edukacja;

Silne strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
profilaktyka - program "Spójrz Inaczej"	3	0,1	0,3
spektakle profilaktyczne	3	0,1	0,3
kolonie, zielone szkoły, wycieczki, organizacja czasu wolnego	2	0,1	0,2
świetlice popołudniowe na każdej wsi	3	0,1	0,3
boiska, sale sportowe	3	0,1	0,3
zaangażowanie ludzi, profesjonalistów	4	0,2	0,8
zagrody edukacyjne (gospodarstwa agroturystyczne z programami dla dzieci)	2	0,1	0,2
współpraca pomiędzy podmiotami (Urząd Miasta i Gminy, MGOPS, PCPR i inne)	5	0,2	1
SUMA	25	1	3,4

Słabe strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
finanse (pomoce dydaktyczne)	5	0,3	1,5
komunikacja (brak dojazdów)	4	0,2	0,8
stereotypy, nawyki	3	0,1	0,3
przyzwolenie społeczne	4	0,1	0,4
lenistwo - brak motywacji	3,5	0,1	0,35
komputery - brak relacji bezpośrednich	5	0,05	0,25
brak kontroli rodzicielskiej	4	0,05	0,2
słaba komunikacja społeczna (braki na linii mieszkańcy-instytucja)	2,5	0,05	0,125
brak profilaktyki rodziców z profesjonalistami	3	0,05	0,15
SUMA	34	1	4,075

Szanse	Ocena	Waga	Waga x ocena
Długofalowe działanie	5	0,3	1,5
Finanse (dowóz, bilety, karnety, opieka, dożywianie)	4	0,3	1,2
Wsparcie i gratyfikacja moralna (docenianie osób aktywnych społecznie, liderów)	3	0,1	0,3
jasne, proste przepisy prawne i regulacje	3	0,1	0,3
czas realizacji programów dostosowany do potrzeb uczestników	4	0,1	0,4
atrakcyjność działań, nagrody	5	0,1	0,5
SUMA	24	1	4,2

Zagrożenia	Ocena	Waga	Waga x ocena
"nuda"- brak informacji jak spędzać wolny czas	4	0,2	0,8
brak innowacji	4	0,2	0,8
oszczędności	5	0,2	1
minimalistyczne myślenie	3	0,1	0,3
obojętność (brak reakcji w sytuacjach negatywnych)	4	0,1	0,4
brak promowanie dobrych praktyk	2	0,1	0,2
przemęczenie	2	0,1	0,2
SUMA	24	1	3,7

$$\Sigma S < \Sigma W ; \Sigma O > \Sigma T$$

$$3,40 < 4,075 ; 4,20 > 3,70$$

Wniosek:

- Polityka społeczna Miasta i Gminy Busko-Zdrój w obszarze „Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy” **powinna być konkurencyjna.**
- Cele strategiczne powinny polegać na pokonywaniu słabych stron poprzez wykorzystanie szans w otoczeniu.

5. Bezpieczeństwo publiczne, patologie, ubóstwo, uzależnienia.

Silne strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
Instytucje (policja, straż miejska, zawodowa straż pożarna, osp, itd.)	5	0,5	2,5
współpraca pomiędzy instytucjami	3	0,15	0,45
jedno z najbezpieczniejszych miast w Polsce (mała przestępczość)	3	0,15	0,45
grupa wsparcia dla osób uzależnionych, Klub AA, GKRPA, noclegownia	4	0,2	0,8
SUMA	15	1	4,2

Słabe strony	Ocena	Waga	Waga x ocena
przestarzały sprzęt (transport, policja)	4	0,1	0,4
słaba komunikacja z sołtysami, dzielnicowymi	4	0,1	0,4
skupiska mieszkań osób z patologiami	5	0,3	1,5
długa procedura skierowań na przymusowe leczenie odwykowe, brak izby wytrzeźwień	4	0,25	1
duża liczba mieszkańców o niskich dochodach korzystających z pomocy społecznej	4	0,25	1
SUMA	21	1	4,3

Szanse	Ocena	Waga	Waga x ocena
pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł	3	0,2	0,6
profilaktyka i programy profilaktyczne, zwiększenie środków finansowych na profilaktykę	5	0,4	2
rozwój gospodarczy w dziedzinie uzdrowiskowej i ochronie zdrowia	3	0,2	0,6
uruchomienie świetlic wiejskich (animatorzy środowiskowi)	3	0,1	0,3
aktywizacja społeczeństwa lokalnego pod kątem korzystania z kultury	2	0,1	0,2
SUMA	17	1	3,7

Zagrożenia	Ocena	Waga	Waga x ocena
zmiany przepisów z zakresu prawa dotyczącego stabilizacji kadr	3	0,2	0,6
szerzenie patologii wśród mieszkańców na określonych terenach	3	0,2	0,6
legalny dostęp do dopalaczy, środków odurzających	4	0,2	0,8
promowanie postaw roszczeniowych	3	0,1	0,3
rozpad więzi międzyludzkich	5	0,3	1,5
SUMA	18	1	3,8

$$\Sigma S < \Sigma W ; \Sigma O > \Sigma T$$

$$4,20 < 4,30 ; 3,70 < 3,80$$

Wniosek:

- Polityka społeczna Miasta i Gminy Busko-Zdrój w obszarze „Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy” **powinna być konkurencyjna.**
- Cele strategiczne powinny polegać na pokonywaniu słabych stron poprzez wykorzystanie szans w otoczeniu.

3. Lokalne zagrożenia społeczne

Wśród najważniejszych problemów społecznych na terenie Gminy Busko-Zdrój należy wymienić ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, oraz alkoholizm.

3.1. Alkoholizm

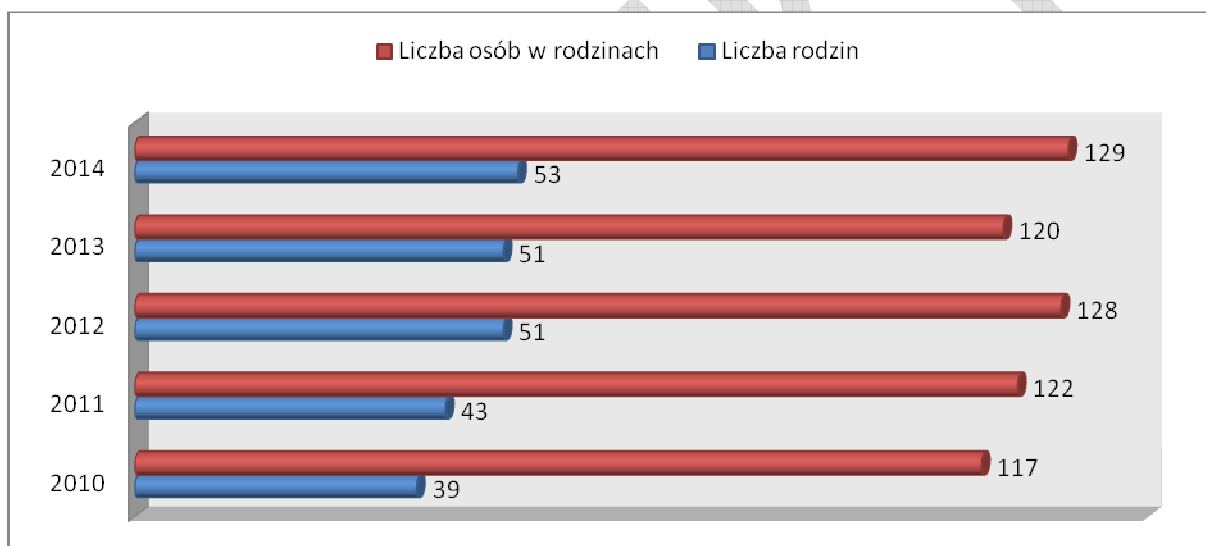
Alkoholizm jest uznawany za chorobę, której skutkiem jest psychiczne i fizyczne uzależnienie od środka narkotycznego jakim jest alkohol. Uzależnienie to przejawia się okresowym spożywaniem alkoholu w celu doznawania jego działania psychicznego, a czasem także dla uniknięcia złego samopoczucia, wynikające z jego odstawienia. Objawy fizyczne związane są z wzrostem tolerancji na alkohol, utratą kontroli nad ilością wypijanych napojów alkoholowych oraz występowaniem Alkoholowego Zespołu Abstynencji po odstawieniu alkoholu.

Najczęściej spotykanymi zagrożeniami związanymi z nadużywaniem alkoholu są:

- Rozpad rodziny
- łamanie norm obyczajowych i prawnych
- Zagrożenie życia
- Utrata pracy

Alkoholizm jest problemem ogólnopolskim, który w równym stopniu dotyka zarówno obszary miejskie jak i wiejskie. Niepokojącym zjawiskiem jest obniżający się wiek inicjacji alkoholowej, gdyż organizm młodego człowieka w większym stopniu narażony jest popadnięcie w nałóg.

Rysunek 19 Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu problemów alkoholowych

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu problemów alkoholowych od 2010 roku zwiększyła się o 36%. Pomimo znacznego wzrostu liczba osób w tych rodzinach zwiększyła się tylko o 10%. Rodziny te w 2014 roku stanowiły tylko 5% wszystkich rodzin objętych pomocą Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busko-Zdroju.

Ważnym aspektem rozwiązywania problemów alkoholowych są działania profilaktyczne mające na celu zapobieganiu uzależnieniom. Na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Z każdym kolejnym

rokiem Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busko-Zdroju przeznaczają coraz większą część swojego budżetu na profilaktykę. W 2014 roku było to 870.471,00 zł, co stanowiło 4,8% budżetu. Tabela 15 ukazuje wzrost wydatków na ten cel. Na podstawie trendu rosnącego można przewidywać iż wydatki na profilaktykę alkoholową w 2015 i 2016 roku przekroczą milion złotych.

Tabela 15 Wydatki poniesione na przeciwdziałanie alkoholizmowi w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Kwota	9 000	644 691	794 110	772 857	870 471
Udział & w budżecie	0,07	3,72	4,41	4,29	4,8

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Na terenie gminy aktywnie działa organizacja pożytku publicznego pod nazwą „Buski Ośrodek Trzeźwości”. Założona w sierpniu 1991 roku jako grupa anonimowych alkoholików ma za główny cel propagowanie idei trzeźwości między innymi poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne. W Buskim Ośrodku Trzeźwości można skorzystać z następujących form wsparcia:

- spotkania z psychologiem,
- spotkania terapeutyczne,
- mityngi Anonimowych Alkoholików,
- spotkania grupy Al-Anon,
- grupy wsparcia,
- zajęcia klubowe.

3.2. Bezrobocie

Jednym z najpoważniejszych problemów społeczno-gospodarczym występującym na terenie całego województwa świętokrzyskiego jest zjawisko bezrobocia. Jest ono trudne do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego, przez co część osób pozostająca bez pracy nie jest ujęta. Z drugiej strony istnieje grupa osób, która pomimo zarejestrowania w urzędach pracy wykonuje niezarejestrowaną pracę zarobkową.

Na koniec 2014 roku stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wyniosła 14,2% i była o 2,7p.p. wyższa niż w kraju. W powiecie buskim wyniosła 8,0% i była najniższa

w całym województwie. Dla porównaniu powiatem o najwyższej stopie bezrobocia był powiat skarżyski, w którym wskaźnik ten był ponad trzy razy wyższy i wyniósł 24,9%.

Rysunek 20 Stopa bezrobocia w powiecie buskim w latach 2010-2014

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Busku-Zdroju

Jak wynika z Rysunku 20 wykres stopy bezrobocia dla powiatu buskiego ma charakter sinusoidalny. Oznacza to iż zarówno spadki jak i wzrosty bezrobocia mają charakter cykliczny. Najniższy poziom ma miejsce w miesiącach letnich, najwyższy natomiast w miesiącach zimowych.

Gmina Busko-Zdrój jest zdecydowanie największą gminą powiatu, w związku z tym bezrobocie na terenie gminy jest nierozdzielnie związane z bezrobociem na terenie całego powiatu.

Tabela 16 Bezrobocie w gminach powiatu buskiego w 2014 roku

<i>Gmina</i>	<i>Razem</i>	<i>Kobiety</i>	<i>Z prawem do zasiłku</i>	<i>W wieku 18-44 lat</i>
Busko-Zdrój	1390	626	169	984
Gnojno	181	86	18	161
Nowy Korczyn	211	113	13	167
Pacanów	243	115	20	191
Solec-Zdrój	182	95	20	135
Stopnica	345	146	59	267
Tuczępy	152	63	22	124
Wiślica	197	89	11	158
Razem	2901	1333	332	2187

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Busku-Zdroju

Bezrobotni z Gminy Busko-Zdrój stanowili 48% wszystkich bezrobotnych z terenu powiatu buskiego. Przeważają osoby w wieku między 18 a 44 lata, czyli w tzw. wieku produkcyjnym.

Brak zatrudnienia dotyczy w większej części mężczyzn, ponieważ kobiety stanowią 45% bezrobotnych osób w gminie.

Tabela 17 Liczba osób bezrobotnych w gminie Busko-Zdrój. Stan na 31.XII

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób bezrobotnych	1698	1564	1654	1676	1390
Długotrwale bezrobotni	381	499	812	824	766
Z prawem do zasiłku	228	200	267	190	169

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

W latach 2010-2013 liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Busko-Zdrój utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Dopiero w 2014 roku nastąpił zauważalny spadek. Na koniec roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Busko-Zdroju zarejestrowanych było 1390 osób, czyli o 286 mniej niż rok wcześniej. Wraz z biegiem czasu zmieniał się odsetek osób długotrwale bezrobotnych wśród wszystkich osób pozostających bez pracy. Wzrósł on z 22,4% w 2010 roku do 55,1% w roku 2014. Na przestrzeni analizowanego okresu udział ten zwiększył się ponad dwa razy, co oznacza, iż takie osoby mają olbrzymie problemy ze znalezieniem pracy, często popadają w stagnację oraz nie widzą większych szans na poprawę swojej sytuacji zawodowej. Długotrwałe bezrobocie ma więc negatywny wpływ na ekonomiczną i psychiczną sferę życia, nie tylko samej jednostki lecz również jej rodziny.

Prawo do zasiłku dla bezrobotnych przysługuje osobie, która zarejestrowała się we właściwym urzędzie pracy i spełnia określone wymagania. Zasiłek ma pomóc takiej osobie przetrwać czas, w którym poszukuje pracy. Jednym z wymogów jest przepracowanie przynajmniej 365 dni w ciągu ostatnich 18 miesięcy. Osoby z prawem do zasiłku, w 2014 roku stanowiły tylko 12% wszystkich osób bezrobotnych. Oznacza to również iż jedna spośród trzech osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w 2014 roku nie była osobą długotrwale bezrobotną i bez prawa do zasiłku.

Tabela 18 Liczba rodzin, którym MGOPS udzielił wsparcia z powodu bezrobocia w latach 2010-2014

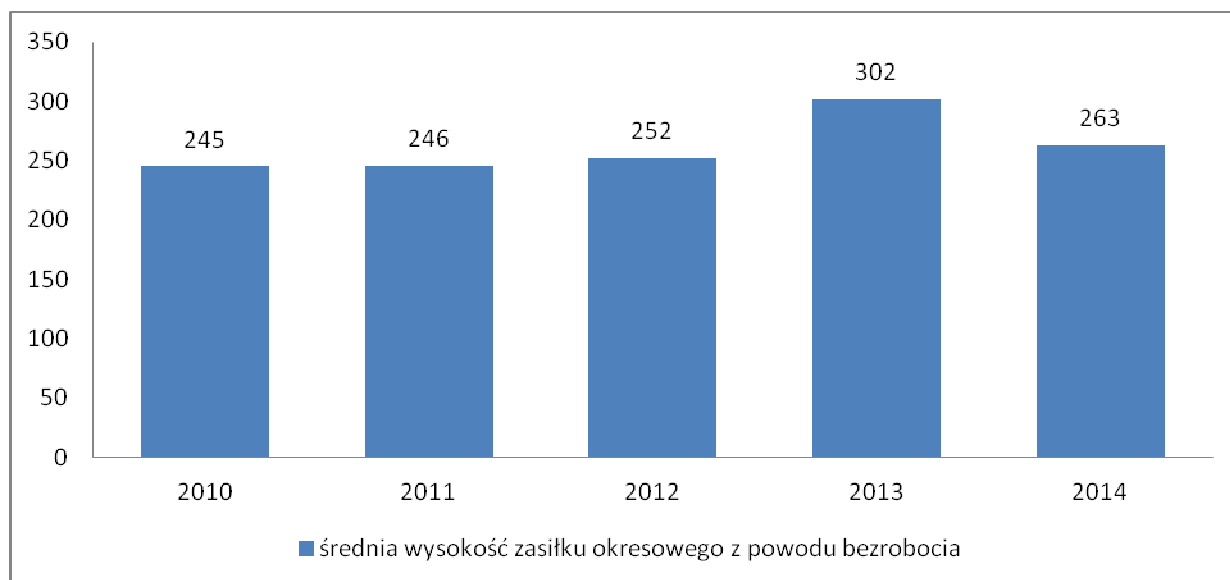
	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	487	467	528	558	506
Liczba osób w rodzinach	1499	1452	1593	1644	1486

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

Bezrobocie nie jest zjawiskiem które dotyka tylko jednostkę, lecz ma wpływ na sytuację materialną całych rodzin, co wymusza na ośrodkach pomocy społecznej pomoc. Od 2010

roku zwiększyła się liczba rodzin, które z tego powodu otrzymały wsparcie w Gminie Busko-Zdrój. W sposób pośredni bądź bezpośredni MGOPS swoimi działaniami w kwestii pomocy osobom bezrobotnym objął 4,5% całej populacji gminy. Średnią wysokość zasiłku okresowego z powodu bezrobocia prezentuje Rysunek 21.

Rysunek 21 Średnia wysokość zasiłku okresowego z powodu bezrobocia

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

3.3. Przemoc w rodzinie

Według Kodeksu Karnego przemoc w rodzinie zaliczana jest do kategorii przestępstw. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem tym rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Przemoc prowadzi do narażenia poddanych jej członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc może mieć postać:

- przemocy fizycznej,
- przemocy psychicznej,
- przemocy seksualnej,
- przemocy ekonomicznej.

W gestii Gminy leży podejmowanie działań mających na celu ochronę osób dotkniętych przemocą oraz jej zapobieganiu. W przypadku problematyki przemocy domowej ważne jest współdziałanie wszelkich instytucji pomocowych – policji, szkoły, służb medycznych, Ośrodka Pomocy Społecznej, zespołu interdyscyplinarnego, wszystkich, którzy w jakikolwiek sposób mogą wpłynąć czy przyczynić się do zdiagnozowania i rozwiązania problemu.

Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie działa przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju. Oprócz ośrodka w skład zespołu wchodzi jeszcze przedstawiciele Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju, Komendy Powiatowej Policji, Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Buskiego Ośrodka Trzeźwości „Zdrój” oraz szkół i przedszkoli. W 2014 roku zespół spotkał się cztery razy. Dużo częściej miały miejsce spotkania Grup Roboczych. Przez cały rok tych odbyło się 301.

Zespół interdyscyplinarny w swojej pracy stosuje Procedurę Niebieskiej Karty. Jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego diagnozują sytuację i udzielają pomocy ofiarom. Kierują sprawcę na programy korekcyjne lub, w sytuacji nadużywania alkoholu, kierują sprawcę do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2014 roku założono łącznie 70 Niebieskich Kart. Skutkiem działań Zespołu Interdyscyplinarnego było również skierowanie 36 osób na terapię dla osób współzależniących oraz 14 sprawców przemocy do programów korekcyjno-edukacyjnych.

Działania te są bardzo ważne zwłaszcza dla ofiar przemocy i przynoszą wymierne korzyści mieszkańcom gminy. Tabela 19 prezentuje kwoty przeznaczane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Są to wydatki, które w bardzo niewielkim stopniu obciążają budżet ośrodka.

Tabela 19 Wydatki poniesione na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

	2011	2012	2013	2014
Kwota	9985	15998	15384	14659
% budżetu	0,07	0,11	0,19	0,09

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MGOPS

3.4. Ubóstwo

Ubóstwo w ujęciu ekonomicznym oznacza stały brak dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych jednostki. Według definicji Organizacji Narodów Zjednoczonych wiąże się z ograniczeniem wyboru i szans życiowych. Narusza ludzką godność oraz uniemożliwia skuteczne uczestnictwo w społeczeństwie, poprzez wykluczenie jednostek i rodzin z społeczności lokalnych. Ubóstwo często wiąże się z innymi czynnikami patologicznymi jakimi są alkoholizm, narkomania, zaniedbywanie w opiece i wychowaniu oraz przemoc. Do grup szczególnie zagrożonych należy zaliczyć rodziny, których członkowie nie mają stałych zarobkowych źródeł dochodów, innym niż renta lub emerytura. Problem ubóstwa jest jedną z najważniejszych kwestii polityki społecznej w krajach Unii Europejskiej.

Według Indeksu Zagrożenia Ubóstwem opublikowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w 2014 roku powiat buski ze zmienną syntetyczną na poziomie 8,4 charakteryzuje się wysokim stopniem zagrożenia ubóstwem. Jako przyczyny ubóstwa w województwie świętokrzyskim wskazane są następujące przyczyny:

- niski stopień urbanizacji,
- wysoka stopa bezrobocia,
- przeciętny dochód na jednego mieszkańca poniżej średniej krajowej,
- znaczący odsetek osób pracujących w rolnictwie,
- rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Wszystkie te czynniki powodują, że województwo świętokrzyska od lat należy do najbiedniejszych regionów w Polsce, a co za tym idzie również powiat buski oraz Gmina Busko-Zdrój.

Tabela 20 Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	467	437	474	441	425
Liczba osób w rodzinach	1380	1317	1373	1266	1184

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W 2014 roku 425 rodzin otrzymało pomoc i wsparcie z powodu zagrożenia ubóstwem. Była to najniższa liczba w całym analizowanym przedziale czasu. W sposób bezpośredni lub pośredni wsparcie z tego tytułu otrzymało 3,6% populacji gminy.

3.5. Bezdomność

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie niezameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”. Jednak brak formalnego zamieszkania nie jest jedyną oznaką bezdomności. Zdarzają się sytuacje, gdzie z powodu np. konfliktów rodzinnych nie jest możliwym współmieszkanie pod adresem zameldowania. Bezdomność jest problemem, który dotyka zarówno kraje i regiony bogate, jak i te uważane za biedne. Wśród wielu powodów tego zjawiska wymienia się najczęściej: alkoholizm, utratę pracy, rozpad rodziny, powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania, przemoc w rodzinie.

W Busko-Zdroju funkcjonuje noclegownia dla bezdomnych, której głównym celem jest udzielenie natychmiastowej pomocy osobom pozbawionym schronienia w zaspokajaniu najbardziej podstawowych potrzeb życiowych. Osoby bezdomne mogą otrzymać tam między innymi ciepły posiłek, środki higieny oraz pomoc prawną.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowanego przez MGOPS w Busku-Zdroju funkcjonuje grupa wsparcia dla Osób Bezdomnych i Zagrożonych Bezdomnością. W ramach spotkań, które odbywają się dwa razy w tygodniu realizowany jest program terapeutyczny przez specjalistów: terapeutę uzależnień, psychologa, mediatora, pielęgniarkę i pracownika socjalnego. Uczestnicy mają możliwość skorzystania z zajęć grupowych i sesji indywidualnych.

Od 2011 do 2013 roku 16 osób zostało objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności. W ramach projektu systemowego „Zainwestuj w siebie – zmień własną

przyszłość” w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju zostało otwarte między innymi mieszkanie kontraktowe.

3.6. Bezpieczeństwo

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Miasta i Gminy Busko-Zdrój czuwa Komenda Powiatowa Policji w Busku-Zdroju, która w 2013 roku wszczęła 962 postępowania. Jest to wskaźnik niższy o niemal 17% w porównaniu z rokiem 2010. Generalnie od początku analizowanego okresu systematycznie spada liczba przestępstw, co obrazuje Tabela 21.

Tabela 21 Liczba wszczętych postępowań oraz wskaźnik wykrywalności.

	2010	2011	2012	2013
wszczęte postępowania	1158	1145	1145	962
wskaźnik wykrywalności	85,90%	85,80%	75,40%	76,70%

Źródło. Opracowanie własne na podstawie Stan bezpieczeństwa na terenie powiatu buskiego za lata 2009-2014

Wraz ze spadkiem przestępstw spada również niestety wskaźnik ich wykrywalności. W 2013 roku policji nie udało się znaleźć sprawcy niemal co czwartego przestępstwa. Dla porównania w roku 2010 nie udało się wykryć jedynie 15% sprawców. W 2013 roku 63,0% wszystkich przestępstw stanowiły te o charakterze kryminalnym, wśród których najczęściej było kradzieży cudzej rzeczy oraz kradzieży z włamaniem. Wśród pozostałych przestępstw przeważały te o charakterze drogowym.

3.7. Sytuacja osób niepełnosprawnych

W modelu medycznym za niepełnosprawność uznaje się bezpośrednią konsekwencję choroby lub uszkodzenia. Zgodnie z modelem społecznym niepełnosprawność powstaje w skutek ograniczeń, jakich doznają osoby nią dotknięte w środowisku zamieszkania.

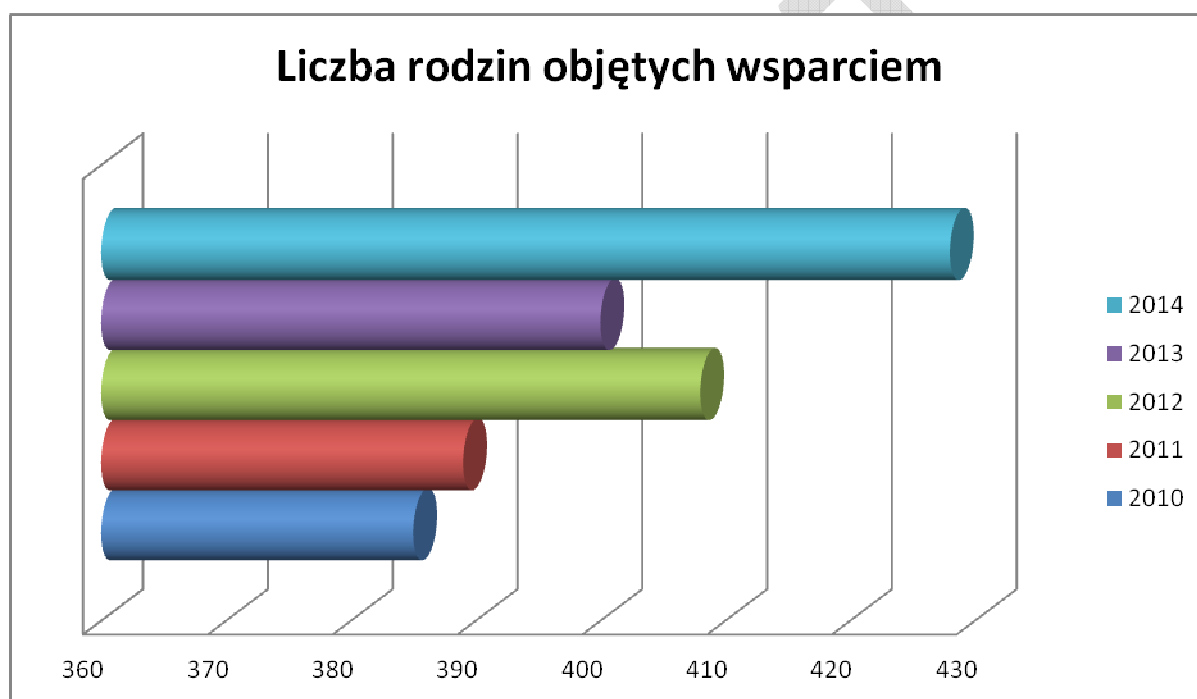
Według Światowej Organizacji Zdrowia za osobę niepełnosprawną uznaje się taką, która nie może samodzielnie, częściowo bądź całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.

Niepełnosprawność jest zjawiskiem wielopłaszczyznowym, szczególnie należy jednak uwzględnić płaszczyznę psychologiczną i społeczną. Już sam fakt uszkodzenia funkcji

życiowych znacząco utrudnia, a niekiedy wręcz uniemożliwia wykonywanie zadań społecznych, co jest powodem pogłębiania stanu izolacji psychicznej. Osoby niepełnosprawne niemal każdego dnia borykają się ze skutkami barier architektonicznych, transportowych i komunikacyjnych.

Liczba rodzin objętych wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju z powodu niepełnosprawności rośnie od 2010 roku. W przeciągu analizowanego okresu zwiększyła się z 385 do 428, czyli o 11%.

Rysunek 22 Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności.

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Jedną z form pomocy jest wypłata zasiłku okresowego z powodu niepełnosprawności. Okres na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy uzależniony jest od indywidualnej sytuacji osoby czy rodziny. Określa go ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Tabela 22 Zasiłek okresowy z powodu niepełnosprawności.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba osób	0	4	4	5	6
Liczba świadczeń	0	7	10	12	12

średnia wysokość zasiłku (zł)	0	175	165	228	126
--------------------------------------	---	-----	-----	-----	-----

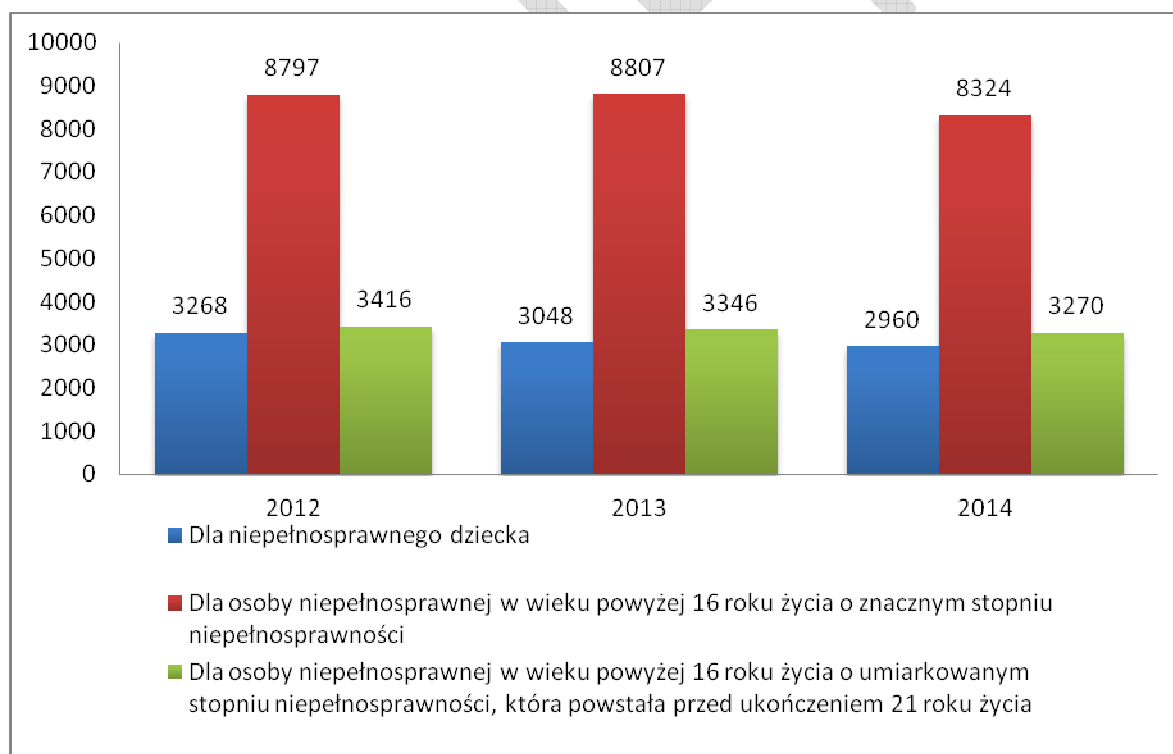
Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Zasiłek okresowy z powodu niepełnosprawności nie jest najpopularniejszą formą wsparcia stosowaną przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju. Korzystało z niego 6 osób w 2014 roku, a średnia jego wartość wyniosła 126 złotych.

Kolejną formą wsparcia dla osób niepełnosprawnych są zasiłki pielęgnacyjne. Wyróżniamy tutaj trzy rodzaje:

- ✓ Dla niepełnosprawnego dziecka
- ✓ Dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności
- ✓ Dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed ukończeniem 21 roku życia

Rysunek 23 Liczba świadczeń zasiłków pielęgnacyjnych według ich rodzajów

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W każdym analizowanym roku najwięcej świadczeń dla osób niepełnosprawnych było realizowanych w ramach zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności. Jak wynika z Rysunku 23

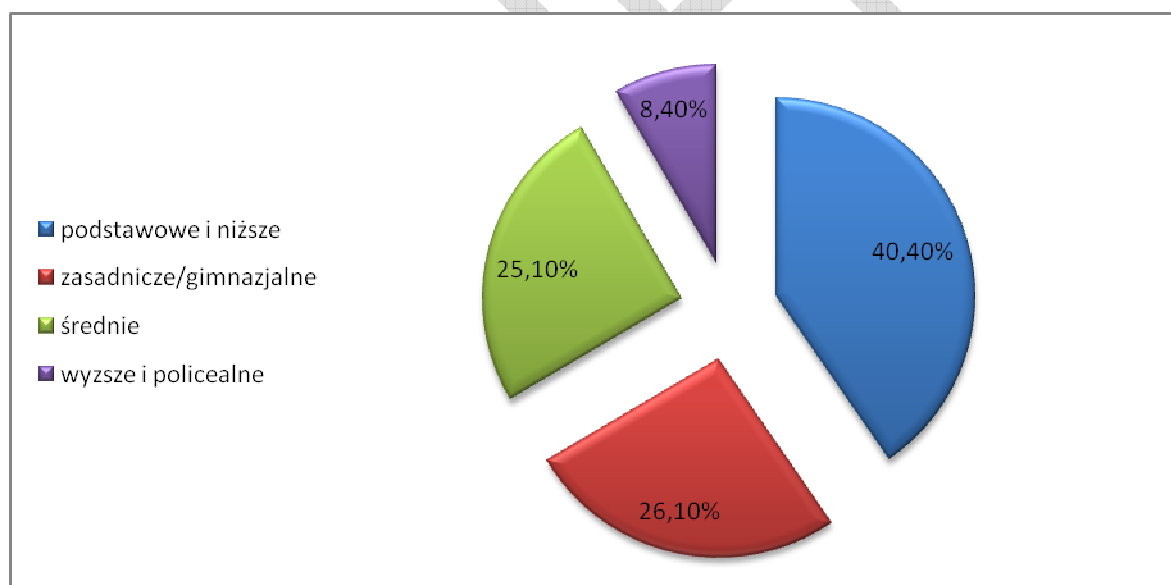
liczba wszystkich świadczeń sukcesywnie malała z każdym rokiem, niezależnie od grupy docelowej świadczenia.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nie jest jedyną organizacją która wspiera osoby niepełnosprawne. Na terenie gminy działają między innymi:

- Hipoterapeutyczne Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym
- Polski Związek Głuchych – Koło w Busku-Zdroju
- Polski Związek Niewidomych – Koło w Busku-Zdroju

Według Raportu z Diagnozy Społecznej 2009, zaledwie 8,4% niepełnosprawnych mieszkańców województwa świętokrzyskiego legitymuje się wykształceniem wyższym lub policealnym. Ponad 40% miało wykształcenie podstawowe lub niepełne podstawowe. Wśród pozostałych osób poziom wykształcenia rozkłada się niemal po równo.

Rysunek 24 Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w województwie świętokrzyskim

źródło. Opracowanie własne na podstawie Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020

3.8. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

Jednym z problemów z którymi mogą borykać się rodziny są problemy opiekuńczo-wychowawcze. Problem ten dotyczy głównie dzieci i młodzieży, która nie ma zapewnionej należytej opieki ze strony swoich opiekunów. Jednak problem ten także dotyczy rodzin, gdzie dzieci swoim zachowaniem sprawiają tak duże kłopoty, z którymi opiekunowie nie są w stanie sami sobie poradzić.

Obowiązkiem gminy jest realizacja zadań określonych w Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta określa szczegółowo:

- Zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Tabela 23 Liczba rodzin który udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba rodzin	175	195	218	216	199
Liczba osób w rodzinach	629	724	828	798	731

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Zauważalne są dwa trendy w liczbie rodzin objętych wsparciem. Do 2012 roku włącznie ilość ta stale rosła, by później zacząć spadać.

W ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju zatrudnia dwóch asystentów rodziny, których zadaniem jest wspieranie rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz praca w środowisku rodzin z dziećmi, w których istnieje ryzyko zaniedbań wobec dzieci.

3.9. Sytuacja osób starszych

W Polsce mamy do czynienia ze starzejącym się społeczeństwem. Jednym z powodów są postępujące zmiany społeczno-ekonomiczne, przenoszące się na wzrost stopy życiowej ludności. Osiągnięcia medycyny przyczyniają się do wydłużenia ludzkiego życia. Trudności z którymi spotykają się osoby starsze to między innymi:

- Sytuacja finansowa,
- Lokomocja,
- Wykonywanie codziennych czynności,
- Obsługa nowych technologii,
- Relacje z rodziną i innymi ludźmi, spowodowane brakiem wzajemnego zrozumienia,
- Obniżona samodzielność.

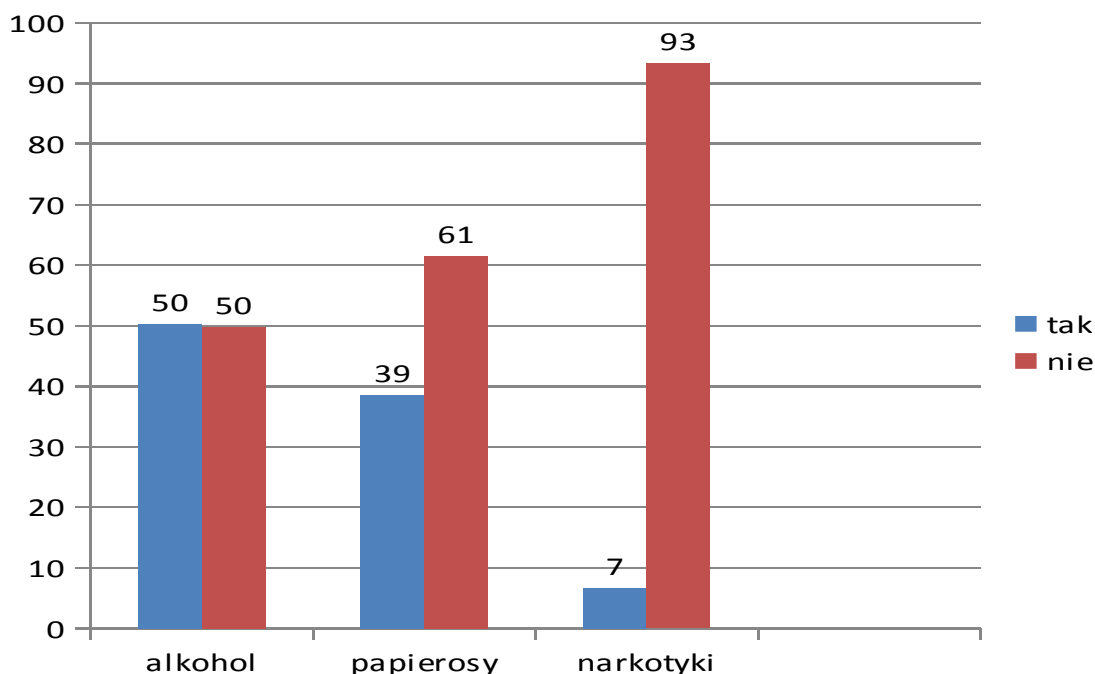
Jak wynika z wcześniejszej diagnozy demograficznej, w Gminie Busko-Zdrój rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu populacji gminy. W 2014 roku Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju przyznał 251 świadczeń osobom w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło 16% wszystkich świadczeń. Dwa spośród tych trzech świadczeń były przyznane kobietom, co pokrywa się ze strukturą wiekową ludności.

3.10. Uzależnienie wśród młodzieży

Uzależnienia są obecnie największym zagrożeniem jakie na swojej drodze może spotkać osoba młoda. Problem ten jest powszechnie znany wśród dzieci i młodzieży. Jedną z głównych przyczyn są przemiany ustrojowe, które przyniosły ze sobą nie tylko zmiany prawne i gospodarcze, ale w dużej mierze też zmiany społeczne, przejawiające się m.in. nowymi normami, wzorcami zachowań oraz wartościami. Tak dużym przemianom nie towarzyszyło pojawienie się znaczących autorytetów osobowych i instytucjonalnych. Na przełomie 2014/2015 roku przeprowadzono badanie ankietowe wśród 418 uczniów dwóch gimnazjów w Busku – Zdroju: ZPO nr 1 oraz Samorządowego Gimnazjum nr 1, którego problematyka badawcza koncentrowała się wokół zagadnień dotyczących używania substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków, alkoholu i papierosów. Badanie to zostało pogłębione opinią pedagogów pracujących w tych placówkach.

Jak wynika z badania co drugi uczeń gimnazjum miał już swoją inicjację alkoholową, co trzeci palił papierosy a 7% zażywało narkotyki.

Rysunek 25 Pyt.1 Czy kiedykolwiek używałeś/aś alkoholu/papierosów/narkotyków?

Źródł

o. Wyniki ankiety nt. uzależnień

Alkoholizm ciągle pozostaje największym nałogiem w Polsce. Coraz częstszym zjawiskiem obserwowanym na naszych ulicach są pijani młodzi ludzie. Statystyki podają, że z roku na rok wiek inicjacji alkoholem obniża się. Spośród osób które przyznały się do picia alkoholu, tylko 41% ograniczyło się do jednorazowej próby. Pozostałe osoby piją przynajmniej kilka razy w roku. Aż 10% pijących, czyli ogólnie co dwudziesty gimnazjalista spożywa alkohol przynajmniej raz w tygodniu. Spożywanie alkoholu samo w sobie nie jest zagrożeniem, lecz problem pojawia się gdy jest on spożywany za często i w za dużych ilościach. Picie alkoholu przez młodzież, nawet w niewielkich ilościach może poważnie zaburzyć ich procesy rozwojowe. Mogą pojawić się problemy z zapamiętywaniem i logicznym rozumowaniem.

Skala zagrożeń towarzyszących paleniu papierosów jest ogólnie znana. Wśród problemów zdrowotnych związanych z paleniem należy wymienić: nowotwory, choroby serca, układu oddechowego oraz wiele innych. W dymie papierosowym i samym papierosie znajduje się mnóstwo trujących związków chemicznych, w tym substancji rakotwórczych, dlatego też równie zagrożeni są tzw. bierni palacze, czyli osoby wdychające dym papierosowy.

Udowodniono, że osoby przebywające w otoczeniu ludzi palących są bardziej narażone na skutki oddziaływania dymu tytoniowego, wdychają bowiem dym tytoniowy bez filtra, bezpośrednio z drugiej strony papierosa niż palacz czynny. Na szczęście w Polsce można zauważyć pozytywny trend spadkowy liczby osób palących.

Z grona gimnazjalistów w Gminie Busko-Zdrój, którzy potwierdzili, że palili papierosy, do ich częstego palenia przyznało 26%. Niemal co drugi miał jednorazowy epizod z tą formą używek. Należy jednak zauważyć, że ta pozostała paląca połowa ma wpływ pośrednio na stan zdrowia niepalącej części młodzieży, często paląc w gronie rówieśników.

Wśród wymienionych używek najmniejszy odsetek uczniów przyznaje się do zażywania narkotyków. 93% uczniów twierdzi, że w swoim dotychczasowym życiu nigdy nie miało z nimi kontaktu. Aż 13% uczniów zażywających narkotyki robi to przynajmniej raz w miesiącu, a część nawet kilka razy na tydzień. Jest to niepokojące zjawisko, ponieważ nawet tzw. narkotyki miękkie prowadzą na uzależnienia

4. Część Programowa

4.1. Misja gminy

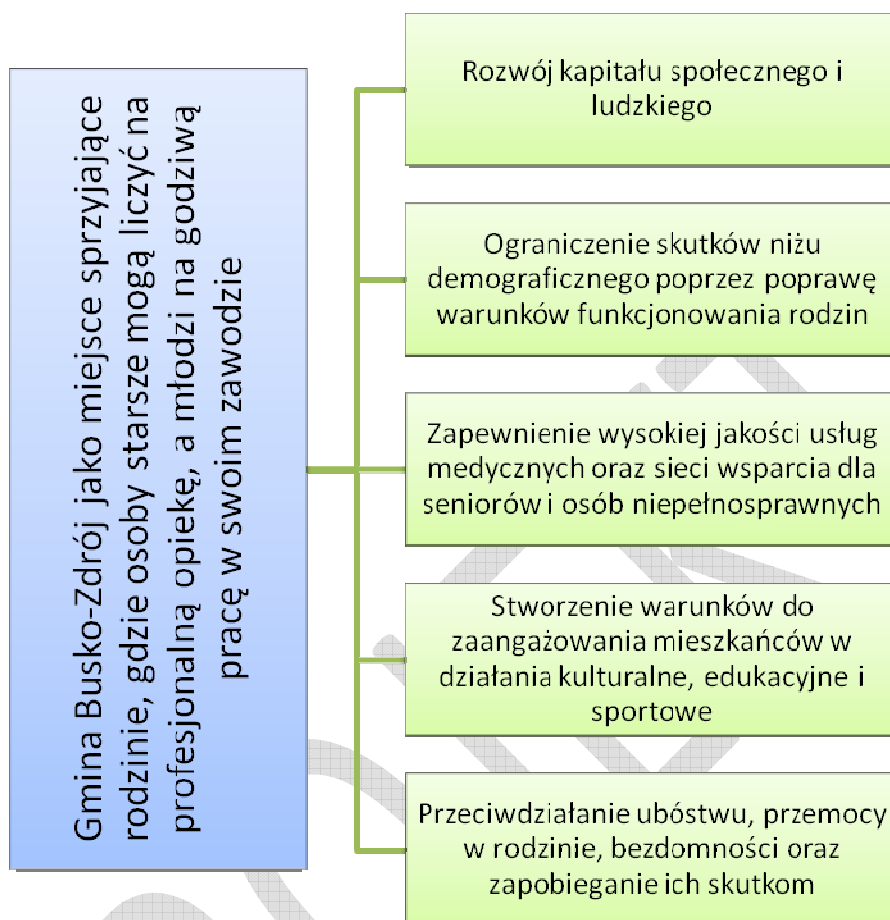
Misja jest opisem przyszłego wizerunku społecznego gminy, jaki powinien być osiągnięty w następstwie wdrażanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Stanowi pewien efekt docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag i szans pojawiających się w otoczeniu gospodarczym i społecznym gminy. Na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy sformułowana została misja gminy.

Gmina Busko-Zdrój jako miejsce sprzyjające rodzinie, gdzie osoby starsze mogą liczyć na profesjonalną opiekę, a młodzi na godziwą pracę w swoim zawodzie.

Powyższe hasło jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie gminy. Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

4.2. Cele Strategiczne i Operacyjne

Poniższy schemat przedstawia misję oraz cele strategiczne wyznaczające kierunki działań Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2016-2025. Każdy cel strategiczny odpowiada obszarom tematycznym wypracowanym podczas spotkań warsztatowych.

Aby zrealizować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych nie wystarczą same cele strategiczne. Niezbędne jest ich doprecyzowanie, poprzez przypisanie celów operacyjnych oraz kierunków działań, które zostaną określone wskaźnikami, podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację, przewidywanymi efekty, źródłami finansowania oraz ramami czasowymi działania. Na poszczególne cele strategiczne składają się:

Obszar I. Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy

Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców

1.1.1. Organizacja pikniku wielopokoleniowego

1.1.2. Prowadzenie działań z zakresu organizacji i aktywizacji społeczności lokalnych

1.1.3. Prace społecznie użyteczne jako sposób aktywizacji zawodowej

1.1.4. Aktywizacja rynku pracy poprzez szkolenia

1.2. Wykorzystanie ekonomii społecznej do działań w zakresie integracji społecznej i zawodowej

1.2.1. Promowanie działań mających na celu tworzenie i prowadzenie podmiotów ekonomii społecznej

1.2.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej

1.3. Promocja przedsiębiorczości poprzez możliwość rozwoju działalności gospodarczej

1.3.1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych ukierunkowanych na zwiększanie zatrudnialności

1.3.2. Organizacja wydarzeń promujących przedsiębiorczość na terenie gminy

1.3.3. Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej, centrum integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej oraz zatrudnienia przez staże

1.4. Promocja wśród przedsiębiorców możliwości na ubieganie się o środki na rozwój firmy

1.4.1. Prowadzenie działań informacyjnych i doradczych w zakresie ubiegania się o środki na rozwój firmy.

1.4.2. Wspieranie pracodawców w procesie tworzenia nowych miejsc pracy, z uwzględnieniem zatrudniania osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

1.4.3. Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych

Obszar II. Mieszkalnictwo, demografia, rodzina

Cel Strategiczny 2. Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin

2.1. Poprawa systemu dysponowania mieniem komunalnym

2.1.1. Remonty, naprawy oraz termomodernizacje zasobu mieszkaniowego gminy

2.1.2. Zapobieganie dalszemu zadłużaniu się użytkowników mieszkań

2.2. Tworzenie warunków ograniczających spadek liczby mieszkańców

2.2.1. Realizacja programów na rzecz rodzin wielodzietnych

2.2.2. Promocja rodziny.

2.2.3. Wsparcie rodziny poprzez tworzenie żłobków

2.2.4. Utworzenie przedszkoli na obszarze wiejskim

2.2.5. Opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną

2.3. Promocja działań wspierających aktywność zawodową rodziców

2.3.1. Dostosowanie czasu dostępności żłobków i przedszkoli do czasu pracy rodziców

Obszar III. Zdrowie, niepełnosprawność, seniorzy

Cel Strategiczny 3. Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

3.1. Dalszy rozwój uzdrowiska i turystyki uzdrowiskowej

3.1.1. Zwiększenie ilości miejsc pełnopłatnych oraz finansowanych z NFZ

3.1.2. Zwiększenie dostępności leczenia ambulatoryjnego

3.1.3. Wzrost liczby zagranicznych kuracjuszy

3.2. Profilaktyka zdrowotna

3.2.1. Promocja zdrowia

3.2.2. Edukacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe

3.2.3. Organizacja masowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży

3.2.4. Zatrudnienie animatorów sportowych, trenerów oraz instruktorów

3.3. Centrum Integracji Osób Starszych i Niepełnosprawnych

3.3.1. Funkcjonowanie Domu Pobytu Dziennego dla Seniorów

3.3.2. Rozwój kadry specjalistycznej

3.3.3. Zajęcia rehabilitacyjno-ruchowe

3.3.4. Zajęcia kulturalno-oświatowe

3.3.5. Ośrodek wspomaganie rozwoju dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

3.4. Zwiększenie odpowiedzialności społecznej przez organizacje pozarządowe

3.4.1. Doradztwo dla organizacji pozarządowych

3.4.2. Wsparcie organizacyjne poprzez zapewnienie pomieszczeń na siedziby dla organizacji pozarządowych

3.4.3. Szkolenia dla lokalnych liderów

3.4.4. Wprowadzenie systemu wynagradzania liderów

3.4.5. Prowadzenie poradnictwa prawnego

Obszar IV. Profilaktyka, kultura, sport, edukacja

Cel Strategiczny 4. Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe

4.1. Podniesienie świadomości społecznej ważności profilaktyki

4.1.1. Promowanie i upowszechnianie działań profilaktycznych.

4.1.2. Realizacja działań profilaktycznych na terenie gminy

4.1.3. Opracowanie i aktualizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4.2. Kształtowanie postaw otwartych na korzystanie z kultury i sportu, edukacji i turystyki.

4.2.1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców.

4.2.2. Promowanie zdrowego stylu życia

4.3. Promocja wolontariatu w placówkach publicznych i organizacjach pozarządowych.

4.3.1. Wspieranie działań z zakresu organizacji i pośrednictwa wolontariatu.

4.3.2. Promocja idei wolontariatu wśród mieszkańców

4.4. Świetlice środowiskowe jako miejsce spotkań lokalnych

4.4.1. Utworzenie Centrum Młodzieżowego

4.4.2. Zatrudnienie animatorów

Obszar V. Bezpieczeństwo publiczne, patologie, ubóstwo, uzależnienia.

Cel Strategiczny 5. Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania profilaktyczne

5.1.1. Organizacja spotkań mieszkańców z sołtysami oraz dzielnicowymi

5.1.2. Promowanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat ruchu drogowego i bezpieczeństwa na drogach

5.1.3. Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w związku z niebezpieczeństwami związanymi z korzystaniem z nowoczesnej technologii.

5.1.4. Zwiększenie ilości patroli policyjnych na terenie gminy

5.2. Rozwój działań profilaktycznych przeciwdziałających uzależnieniom

5.2.1. Pomoc długofalowa w ramach grup wsparcia dla osób z problemami.

5.2.2. Wczesne diagnozowanie i interwencje dotyczące przeciwdziałania problemom alkoholowym, i innym uzależnieniom w grupie dzieci i młodzieży

5.2.3. Przeciwdziałanie uzależnieniom młodzieży i dorosłych poprzez zaangażowanie w wolontariat

5.2.4. Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii

5.3. Przeciwdziałanie ubóstwu jako jeden z czynników poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców

5.3.1. Prace społeczno-użyteczne jako czynnik zmniejszający ubóstwo

5.3.2. Promocja nauki i pracy jako modelu przeciwdziałającego „ubóstwu dziedzicznemu”.

5.3.3. Realizacja programów osłonowych, dożywiania dla osób najuboższych.

5.4. Zapobieganie negatywnym skutkom przemocy w rodzinie

5.4.1. Zwiększenie zatrudnienia wśród asystentów rodziny

5.4.2. Wypracowanie efektywnych zasad współpracy asystentów z pracownikami socjalnymi

5.4.3. Funkcjonowanie grup wsparcia dla ofiar przemocy

5.4.4. Aktualizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

5.5. Łagodzenie skutków bezdomności

5.5.1. Grupa wsparcia dla osób bezdomnych

5.5.2. Zapewnienie miejsca noclegowego osobom bezdomnym

4.2.1. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

Kapitał ludzki i społeczny jest podstawą realizacji zapisów Strategii Rozwiązywania

Problemów Społecznych. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy od

jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego. W skład kapitału ludzkiego wchodzi: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej. Kapitał społeczny stanowi uzupełnienie kapitału ludzkiego. Składa się z zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które wspólnie wpływają na relacje międzyludzkie. Wartości te integrują społeczność, a przez to stanowią załączek do wspólnego działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi poprawę sytuacji życiowej mieszkańców oraz prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe dotrzymanie kroku nowoczesnym społeczeństwom, co w ostatecznym rozrachunku doprowadzi do pogorszenia stopy życiowej mieszkańców.

4.2.2. Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin

Wyludnianie się gmin jest częstym problemem większości polskich samorządów. Powody są dwojakie. Pierwszym jest ujemny przyrost naturalny spowodowany zmieniającym się modelem rodziny, drugim zaś również ujemne saldo migracji. Obecnie niektóre kobiety coraz później decydują się na założenie rodziny, głównie ze względów ekonomicznych. Pierwszym priorytetem jest ustabilizowanie sytuacji finansowej poprzez satysfakcjonującą pracę zawodową. Względy ekonomiczne mają również wpływ na strukturę rodziny. Z rodzin wielodzietnych społeczeństwo przeszło w modele 2+1 oraz 2+2. Sytuacja finansowa jest dodatkowo jednym z powodów migracji. Z gmin miejsko-wiejskich, nie położonych w bliskim sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich, można wyodrębnić dwa główne kierunki emigracji: państwa „starej Unii Europejskiej” oraz duże ośrodki miejskie w Polsce. Problem jest tym poważniejszy, iż w głównej mierze dotyczy młodych i wykształconych mieszkańców, którzy w przyszłości mogliby stanowić o sile lokalnej gospodarki. Malejąca liczba mieszkańców niesie olbrzymie konsekwencje dla budżetu gminy. Nie mówimy tu tylko o mniejszych wpływach z podatków, ale również na przykład o zagrożeniach dla lokalnego systemu

oświaty. Spadek liczby dzieci nierozzerwalnie powiązany jest z mniejszą subwencją dla oświaty, co w konsekwencji może prowadzić do zamykania szkół.

Jednym z elementów przeciwdziałania wyludnieniu gminy są zadania związane z promocją rodziny. Młode małżeństwa muszą mieć możliwość pogodzenia pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci, między innymi poprzez zapewnienie miejsc w żłobkach i przedszkolach. Kolejnym ważnym czynnikiem zachęcającym młode rodziny do pozostania jest własne mieszkanie. Idealną sytuacją jest taka, w której rodzina o niewielkich dochodach może liczyć na mieszkania komunalne. Niestety obecna sytuacja nie jest w stanie zapewnić lokali wszystkim zainteresowanym, dlatego należy podjąć działania mające na celu zwiększenie bazy lokalowej gminy, między innymi poprzez remonty już istniejących budynków.

4.2.3. Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

Uzdrowiskowy charakter gminy wymusza na władzach ciągłą dbałość o wysoki poziom usług medycznych. Gmina nie ma bezpośredniego wpływu na sektor prywatny działający w tej gałęzi gospodarki, ale swoimi działaniami może wspierać i promować przedsiębiorczość. Logicznym celem dla Buska-Zdroju jest zwiększenie liczby kuracjuszy oraz turystów, którzy podczas swojego pobytu skorzystają nie tylko z oferty ośrodka w którym nocują, ale również z oferty pozostałych lokalnych przedsiębiorców. Ważnym elementem tego typu działań jest zapewnienie między innymi bogatej oferty kulturalnej, z której oprócz mieszkańców skorzystają również osoby przyjezdne.

Starzejące się społeczeństwo wymaga podejmowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów. Można to osiągnąć poprzez organizację czasu wolnego, którego często osoby starsze mają w nadmiarze. Zamiast spędzać czas samotnie w domu powinni mieć możliwość wzięcia udziału w zajęciach grupowych. Gmina świadoma problemu może udostępnić lokal na tego typu spotkania, oraz zapewnić kadrę specjalistyczną do ich prowadzenia.

Kolejną grupą społeczną zagrożoną wykluczeniem społecznym są osoby niepełnosprawne. Celem strategii powinno być przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności i godności jednostki. Dla zwiększenia efektywności działań mających na celu zapobieganiu wykluczeniu społecznemu osób zagrożonych niezbędnym jest integracja i poprawa jakości współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania marginalizacji.

4.2.4. Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe

Jedną z idei towarzyszących każdemu odpowiedzialnemu samorządowi jest propagowanie działań profilaktycznych. Mogą się one odbywać między innymi poprzez aktywizację mieszkańców w sport oraz działania kulturalne. Tego typu aktywności w ogólnym rozrachunku mają korzystniejszy bilans ekonomiczny niż działania podejmowane w celu niwelowania skutków. Propagowanie zdrowego stylu życia od najmłodszych lat niesie wiele korzyści w późniejszym okresie. Oprócz mniejszych nakładów ponoszonych na leczenie, osoby zdrowe i aktywne mają większe szanse zaistnienie na rynku pracy co dodatkowo zmniejsza potencjalne prawdopodobieństwo, że staną się klientami systemu pomocy społecznej. Zaangażowanie mieszkańców w działania, zwłaszcza młodych ludzi pośrednio odciąga ich od niebezpieczeństw jakie niosą ze sobą używki.

4.2.5. Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

Głównym celem samorządu jest reagowanie na potrzeby swoich mieszkańców oraz dążenie do poprawy warunków ich życia. W szczególnie ciężkiej sytuacji są osoby korzystające z pomocy społecznej. Jak już zostało wspomniane we wcześniejszym celu strategicznym bardzo ważne są zadania profilaktyczne. W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa nie są wymagane drogie inwestycje infrastrukturalne. Są one potrzebne, ale działania profilaktyczne ponoszone mniejszym nakładem finansowym mają niejednokrotnie równie wysokie rezultaty.

Niemal połowa rodzin korzysta z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju z powodu ubóstwa. Jest to problem ściśle powiązany z innymi kwestiami społecznymi takimi jak bezrobocie czy uzależnienia oraz z kryteriami dochodowymi. Często osoby te nie potrafią odnaleźć się w zmieniającej się rzeczywistości ze względu na brak kreatywności oraz przedsiębiorczości, które są podstawami kapitału społecznego. Podniesienie tego kapitału powinno nastąpić poprzez zmiany w systemie edukacji, dostosowującym program do potrzeb rynku pracy oraz łączący wiedzę teoretyczną wraz z praktyczną. Pomoc żywnościowa również wpisuje się w kompleksową pracę socjalną z osobami najuboższymi i wykluczonymi społecznie.

Niezwykle ważnym elementem pomocy udzielanej bezdomnemu jest sposób traktowania go przez pracownika socjalnego. Ma to być bowiem podejście, które nie pociągnie za sobą uzależnienia go od pomocy społecznej. Ubezwłasnowolnienia bezdomnego od świadczeń socjalnych doprowadza bowiem do zupełnego zniechęcenia w kierunku podejmowania działań zmierzających ku poprawie jego losu. Jedną z przyczyn bezdomności jest doświadczenie wcześniejszej przemocy w rodzinie. Między innymi z tego powodu konieczne są spotkania grup terapeutycznych, na których ofiary przemocy uzyskują pomoc, nie tylko psychologiczną, ale również prawną.

4.3. Kierunki działań

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego				
1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
1.1.1. Organizacja pikniku wielopokoleniowego	MGOPS, BSCK, UMiG, Rady Sołeckie, NGO	Liczba uczestników	Wzrost integracji społeczeństwa	2016-2025
1.1.2. Prowadzenie działań z zakresu organizacji i aktywizacji społeczności lokalnych	MGOPS, NGO	Liczba spotkań	Wzrost integracji społeczeństwa	2016-2025
1.1.3. Prace społecznie użyteczne jako sposób aktywizacji zawodowej	PUP, MGOPS, UMiG	Liczba osób bezrobotnych	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych	2016-2025
1.1.4. Aktywizacja rynku pracy poprzez szkolenia	PUP, szkoły, NGO	Liczba zatrudnionych osób po szkoleniach	Zmniejszenie poziomu bezrobocia	2016-2025

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego				
1.2. Wykorzystanie ekonomii społecznej do działań w zakresie integracji społecznej i zawodowej				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
1.2.1. Promowanie działań mających na celu tworzenie i prowadzenie podmiotów ekonomii społecznej	MGOPS, PUP, UMiG, NGO	Liczba utworzonych podmiotów	Zmniejszenie bezrobocia	2016-2025
1.2.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej	MGOPS, PUP, UMiG, NGO	Liczba zatrudnionych osób w przedsiębiorstwach społecznych	Zmniejszenie bezrobocia	2016-2025

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego				
1.3. Promocja przedsiębiorczości poprzez możliwość rozwoju działalności gospodarczej				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
1.3.1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych ukierunkowanych na zwiększanie zatrudnialności	UMiG, PUP, NGO	Liczba podjętych działań	Wzrost nowo zarejestrowanych firm	2016-2025
1.3.2. Organizacja wydarzeń promujących przedsiębiorczość na terenie gminy	UMiG, MGOPS, szkoły, NGO, PUP	Liczba wydarzeń	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych	2016-2025
1.3.3. Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej, centrum integracji społecznej, warsztatów terapii	MGOPS, PUP, UMiG, NGO	Liczba staży zakończonych	Spadek bezrobocia	2016-2025

zajęciowej oraz zatrudnienia przez staże		zatrudnieniem Liczba warsztatów		
--	--	------------------------------------	--	--

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego				
1.4. Promocja wśród przedsiębiorców możliwości na ubieganie się o środki na rozwój firmy				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
1.4.1. Prowadzenie działań informacyjnych i doradczych w zakresie ubiegania się o środki na rozwój firmy.	UMiG, NGO, PUP	Liczba spotkań	Spadek bezrobocia	2016-2025
1.4.2. Wspieranie pracodawców w procesie tworzenia nowych miejsc pracy, z uwzględnieniem zatrudniania osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	UMiG, MGOPS, PUP, NGO	Liczba porad Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków	Spadek bezrobocia	2016-2025
1.4.3. Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych	UMiG, MGOPS, jednostki organizacyjne	Liczba podmiotów społecznych realizujących zamówienia	Wzrost zatrudnienia w podmiotach społecznych	2016-2025

Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin				
2.1. Poprawa systemu dysponowania mieniem komunalnym				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
2.1.1. Remonty, naprawy oraz termomodernizacje zasobu mieszkaniowego gminy	UMiG, MGOPS, MPGK	Liczba wyremontowanych lokali	Zwiększenie łącznej powierzchni lokali komunalnych	2016-2025
2.1.2. Zapobieganie dalszemu zadłużaniu się użytkowników mieszkań	UMiG, MPGK, MGOPS	Kwota zadłużenia	Zmniejszenie zadłużenia mieszkańców lokali komunalnych	2016-2025

Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin				
2.2. Tworzenie warunków ograniczających spadek liczby mieszkańców				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
2.2.1. Realizacja programów na rzecz rodzin wielodzietnych	MGOPS, UMiG, NGO	Liczba rodzin objętych wsparciem	Poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin wielodzietnych	2016-2025
2.2.2. Promocja rodziny	MGOPS, UMiG, NGO	Liczba działań	Wzrost liczby ludności	2016-2025

2.2.3. Wsparcie rodziny poprzez tworzenie żłobków	UMiG	Liczba dzieci korzystających ze żłobków	Powrót rodziców do aktywności zawodowej	2016-2025
2.2.4. Utworzenie przedszkoli na obszarze wiejskim	UMiG	Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli	Powrót rodziców do aktywności zawodowej	2016-2025
2.2.5. Opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Opieki nad Dzieckiem i Rodziną	MGOPS	Liczba programów	Skoordynowanie działań w kwestii pomocy rodzinom	2016

Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin

2.3. Promocja działań wspierających aktywność zawodową rodziców

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
2.3.1. Dostosowanie czasu dostępności żłobków i przedszkoli do czasu pracy rodziców	UMiG	Liczba uczęszczających dzieci	Szybszy powrót do aktywności zawodowej mieszkańców	2016-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych				
3.1. Dalszy rozwój uzdrowiska i turystyki uzdrowiskowej				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
3.1.1. Zwiększenie ilości miejsc pełnopłatnych oraz finansowanych z NFZ	Sanatoria	Liczba miejsc	Wzrost liczby kuracjuszy	2016-2025
3.1.2. Zwiększenie dostępności leczenia ambulatoryjnego	SPZPOZ	Liczba porad lekarskich	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	2016-2025
3.1.3. Wzrost liczby zagranicznych kuracjuszy	UMiG, Sanatoria	Liczba kuracjuszy z zagranicy	Lokalny wzrost gospodarczy	2016-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych				
3.2. Profilaktyka zdrowotna				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
3.2.1. Promocja zdrowia	MGOPS, UMiG, SPZPOZ	Liczba działań	Wzrost świadomości mieszkańców odnośnie wagi profilaktyki zdrowotnej	2016-2025
3.2.2. Edukacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe	UMiG, szkoły	Liczba zajęć	Poprawa kondycji fizycznej dzieci i	2016-2025

			młodzieży	
3.2.3. Organizacja masowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży	UMiG, BSCK, szkoły	Liczba imprez	Promocja zdrowego trybu życia	2016-2025
3.2.4. Zatrudnienie animatorów sportowych, trenerów oraz instruktorów	UMiG, MGOPS, BSCK	Zatrudniona kadra	Profesjonalna obsługa zajęć sportowych	2016-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

3.3. Centrum Integracji Osób Starszych i Niepełnosprawnych

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
3.3.1. Funkcjonowanie Domu Pobytu Dziennego dla Seniorów	MGOPS	Liczba uczestników	Aktywizacja osób starszych	2016-2025
3.3.2. Rozwój kadry specjalistycznej	MGOPS, UMiG	Liczba specjalistów	Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych	2016-2025
3.3.3. Zajęcia rehabilitacyjno-ruchowe	MGOPS, UMiG	Liczba godzin zajęć	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych	2016-2025
3.3.4. Zajęcia kulturalno-oświatowe	MGOPS, UMiG, BSCK	Liczba uczestników zajęć	Aktywizacja osób starszych i	2016-2025

			niepełnosprawnych	
3.3.5. Ośrodek wspomagania rozwoju dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	MGOPS, UMiG, NGO		Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	2016-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

3.4. Zwiększenie odpowiedzialności społecznej przez organizacje pozarządowe

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
3.4.1. Doradztwo dla organizacji pozarządowych	UMiG, NGO	Liczba godzin doradztwa	Wzrost sumy pozyskanych środków zewnętrznych przez NGO	2016-2025
3.4.2. Wsparcie organizacyjne poprzez zapewnienie pomieszczeń na siedziby dla organizacji pozarządowych	UMiG, NGO, MGOPS	Liczba pomieszczeń przekazanych organizacją pozarządowym	Wzrost liczby organizacji pozarządowych	2016-2025
3.4.3. Szkolenia dla lokalnych liderów	UMiG, MGOPS, szkoły,	Liczba szkoleń	Wzrost liczby inicjatyw podejmowanych przez NGO	2016-2025
3.4.4. Wprowadzenie systemu wynagradzania liderów	UMiG, NGO	Liczba osób objętych wsparciem	Wzrost liczby inicjatyw podejmowanych przez NGO	2018-2025

3.4.5. Prowadzenie poradnictwa prawnego	UMiG, MGOPS, NGO	Liczba udzielonych porad	Pomoc prawna osobom najuboższym	2016-2025
---	---------------------	-----------------------------	------------------------------------	-----------

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe

4.1. Podniesienie świadomości społecznej ważności profilaktyki

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
4.1.1. Promowanie i upowszechnianie działań profilaktycznych.	UMiG, MGOPS, szkoły, BSCK, SPZPOZ	Liczba działań	Zwiększenie liczby działań profilaktycznych	2016-2025
4.1.2. Realizacja działań profilaktycznych na terenie gminy	UMiG, MGOPS, szkoły, BSCK, SPZPOZ	Liczba uczestników	Zmniejszenie liczby klientów pomocy społecznej korzystających z pomocy z tytułu problemów alkoholowych	2016-2025
4.1.3. Opracowanie i aktualizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	MGOPS	Liczba programów	Konsolidacja działań profilaktycznych	2016

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe				
4.2. Kształtowanie postaw otwartych na korzystanie z kultury i sportu, edukacji i turystyki.				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
4.2.1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców.	UMiG, MGOPS, szkoły, BSCK, NGO	Liczba działań	Wzrost liczby uczestników imprez kulturalnych	2016-2025
4.2.2. Promowanie zdrowego stylu życia	MGOPS, BSCK, SPZPOZ, NGO, szkoły	Liczba podjętych działań	Wzrost świadomości odnośnie zdrowego trybu życia	2016-2025

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe				
4.3. Promocja wolontariatu w placówkach publicznych i organizacjach pozarządowych.				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
4.3.1. Wspieranie działań z zakresu organizacji i pośrednictwa wolontariatu.	UMiG, MGOPS, NGO	Liczba wolontariuszy	Wzrost liczby wolontariuszy	2016-2025
4.3.2. Promocja idei wolontariatu wśród mieszkańców	UMiG, MGOPS, NGO	Liczba działań	Wzrost liczby wolontariuszy	2016-2025

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe				
4.4. Świetlice środowiskowe jako miejsce spotkań lokalnych				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
4.4.1. Utworzenie Centrum Młodzieżowego	UMiG, MGOPS, NGO	Liczba uczestników	Spadek odsetka młodzieży mającej kontakt z używkami	2017-2025
4.4.2. Zatrudnienie animatorów	UMiG, MGOPS,	Liczba animatorów	Spadek odsetka młodzieży mającej kontakt z używkami	2017-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom				
5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania profilaktyczne				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
5.1.1. Organizacja spotkań mieszkańców z sołtysami oraz dzielnicowymi	Rady sołeckie	Liczba spotkań	Zmniejszenie liczby wypadków drogowych	2016-2025
5.1.2. Promowanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat ruchu drogowego i bezpieczeństwa na drogach	Szkoły, KPP, MGOPS, NGO	Liczba uczestników	Zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych	2016-2025
5.1.3. Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i	Szkoły, MGOPS,	Liczba działań	Wzrost świadomości o	2016-2025

młodzieży w związku z niebezpieczeństwami związanymi z korzystaniem z nowoczesnej technologii.	NGO		niebezpieczeństwo wynikającym z nieodpowiedzialnego korzystania z internetu	
5.1.4. Zwiększenie ilości patroli policyjnych na terenie gminy	KPP	Liczba patroli	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy	2016-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

5.2. Rozwój działań profilaktycznych przeciwdziałających uzależnieniom

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
5.2.1. Pomoc długofalowa w ramach grup wsparcia dla osób z problemami.	MGOPS, UMiG, NGO	Liczba funkcjonujących grup wsparcia	Wzrost liczby osób przestających korzystać z pomocy społecznej	2016-2025
5.2.2. Wczesne diagnozowanie i interwencje dotyczące przeciwdziałania problemom alkoholowym, i innym uzależnieniom w grupie dzieci i młodzieży	MGOPS, szkoły	Liczba podjętych działań	Zmniejszenie odsetka młodzieży mającej kontakt z używkami	2016-2025
5.2.3. Przeciwdziałanie uzależnieniom młodzieży i dorosłych poprzez zaangażowanie w wolontariat	MGOPS, szkoły, NGO	Liczba wolontariuszy	Zmniejszenie liczby osób uzależnionych	2016-2025

5.2.4. Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	MGOPS	Liczba programów	Wzrost świadomości lokalnej nt zagrożeń wynikających ze stosowania dopalaczy i anrkotyków	2016-2025
--	-------	------------------	---	-----------

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

5.3. Przeciwdziałanie ubóstwu jako jeden z czynników poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
5.3.1. Prace społeczno-użyteczne jako czynnik zmniejszający ubóstwo	PUP, MGOPS, UMiG	Liczba przepracowanych godzin	Poprawa sytuacji finansowej rodzin najuboższych	2016-2025
5.3.2. Promocja nauki i pracy jako modelu przeciwdziałającego „ubóstwu dziedzicznemu”.	MGOPS, szkoły, NGO	Liczba spotkań	Zmniejszenie odsetka osób korzystających z pomocy społecznej	2016-2025
5.3.3. Realizacja programów osłonowych, dożywiania dla osób najuboższych.	MGOPS, szkoły	Liczba dzieci objętych dożywianiem	Zapewnienie	2016-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom				
5.4. Zapobieganie negatywnym skutkom przemocy w rodzinie				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
5.4.1. Zwiększenie zatrudnienia wśród asystentów rodziny	MGOPS	Liczba rodzin przypadająca na asystenta	Zwiększenie liczby rodzin objętych wsparciem	2016-2025
5.4.2. Wypracowanie efektywnych zasad współpracy asystentów z pracownikami socjalnymi	MGOPS	Liczba działań	Poprawa skuteczności systemu pomocy społecznej	2016-2025
5.4.3. Funkcjonowanie grup wsparcia dla ofiar przemocy	MGOPS, NGO	Liczba uczestników	Zapewnienie pomocy ofiarom przemocy	2016-2025
5.4.4. Aktualizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	MGOPS	Liczba programów	Zmniejszenie liczby wydanych Niebieskich Kart	2016-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom				
5.5. Łagodzenie skutków bezdomności				
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Termin Realizacji
5.5.1. Grupa wsparcia dla osób bezdomnych	MGOPS, NGO	Liczba uczestników	Podejmowanie działań mających na celu znalezienie pracy oraz stałego miejsca zamieszkania	2016-2025
5.5.2. Zapewnienie miejsca noclegowego osobom bezdomnym	MGOPS, NGO	Liczba miejsc noclegowych	Zapewnienie podstawowych warunków bytowych osobom bezrobotnym	2016-2025

PROJEKT

4.4. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań wynikających ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2016 – 2025 będą środki finansowe z budżetu gminy, środki pozyskiwane z innych źródeł, w tym środki unijne, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Strategii.

4.5. Koordynator

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Busko-Zdrój na lata 2016 – 2025 jest Dyrektor Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Busku-Zdroju.

4.6. Monitoring

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wymaga kooperacji różnych podmiotów. Jej efektywność zależy w głównej mierze od:

- Burmistrza Miasta i Gminy Busko-Zdrój
- Rady Miejskiej w Busku-Zdroju
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
- Zespołu ds. Wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Monitorowaniem oraz wdrażaniem Strategii zajmować się będzie Zespół, powołany zarządzeniem Burmistrza, w którego skład wejdą m.in. przedstawiciele podmiotów wskazanych jako realizatorzy oraz partnerzy.

Proces monitorowania Strategii, którego celem jest regularna ocena przyjętych założeń i realizowanych działań, prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji zadań i działań,

- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą coroczne raporty, przedkładane Burmistrzowi Miasta i Gminy Busko-Zdrój do końca marca roku kolejnego. Wyniki raportów będą stanowiły podstawę do ewentualnych prac aktualizacyjnych.

PROJEKT

Spis tabel

Tabela 1 Udział gmin w ludności Powiatu Buskiego oraz dynamika zmian ludności	14
Tabela 2 Kierunki migracji w latach 2010-2013.....	19
Tabela 3 Migracje z podziałem na płeć.	19
Tabela 4 Dochody budżetu gminy z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na mieszkańca (2010-2013) (zł).....	20
Tabela 5 Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych.....	21
Tabela 6 Liczba izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań.	28
Tabela 7 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Miasta i Gminy Busko-Zdrój w 2014 roku.	30
Tabela 8 Struktura wydatków realizowanych w ramach polityki społecznej.....	34
Tabela 9 Odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń.	35
Tabela 10 Struktura rodzin, którym przyznano pomoc według powodów jej przyznania.....	36
Tabela 11 Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych w latach 2010-2014.....	37
Tabela 12 Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.....	38
Tabela 13 Zasiłek pielęgnacyjny w latach 2012-2014.	38
Tabela 14 Świadczeni pielęgnacyjne w latach 2012-2014	39
Tabela 15 Wydatki poniesione na przeciwdziałanie alkoholizmowi w latach 2010-2014.	50
Tabela 16 Bezrobocie w gminach powiatu buskiego w 2014 roku	51
Tabela 17 Liczba osób bezrobotnych w gminie Busko-Zdrój. Stan na 31.XII.....	52
Tabela 18 Liczba rodzin, którym MGOPS udzielił wsparcia z powodu bezrobocia w latach 2010-2014	52
Tabela 19 Wydatki poniesione na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	54
Tabela 20 Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa.....	55
Tabela 21 Liczba wszczętych postępowań oraz wskaźnik wykrywalności.	57
Tabela 22 Zasiłek okresowy z powodu niepełnosprawności.....	58
Tabela 23 Liczba rodzin który udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.....	61

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie Gminy Busko-Zdrój na tle powiatu, województwa oraz kraju	12
Rysunek 2 Ludność Gminy Busko-Zdrój w latach 2010-2014.....	13
Rysunek 3 Gęstość zaludnienia gmin powiatu buskiego.....	14
Rysunek 4 Gęstość zaludnienia w ośrodkach powiatowych województwa świętokrzyskiego.	15
Rysunek 5 Struktura wiekowa ludności w Gminie Busko-Zdrój (2014).....	15
Rysunek 6 Ludność według ekonomicznych grup wieku.....	16
Rysunek 7 Wskaźnik obciążenia demograficznego Gminy Busko-Zdrój na tle powiatu buskiego.	17
Rysunek 8 Przyrost naturalny w Gminie Busko-Zdrój w latach 2010-2013 (na 1000 mieszkańców)....	17
Rysunek 9 Saldo migracji w latach 2010-2013.	18
Rysunek 10 Liczba zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	20
Rysunek 11 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w latach 2010-2013.....	22
Rysunek 12 Rodzaj skierowań kuracjuszy	27
Rysunek 13 Liczba budynków mieszkalnych oraz mieszkań w latach 2010-2013.....	28
Rysunek 14 Liczba podmiotów gospodarki narodowej.....	29
Rysunek 15 Podmioty wg sektorów własnościowych	31
Rysunek 16 Liczba osób oraz rodzin objętych pomocą społeczną na podstawie ustawy o pomocy społecznej.....	34
Rysunek 17 Liczba osób w rodzinach którym przyznano świadczenia.....	35
Rysunek 18 Powody przyznania zasiłku pielęgnacyjnego w 2014 roku.	39
Rysunek 19 Liczba rodzin którym udzielono pomocy z powodu problemów alkoholowych.....	49
Rysunek 20 Stopa bezrobocia w powiecie buskim w latach 2010-2014.....	51
Rysunek 21 Średnia wysokość zasiłku okresowego z powodu bezrobocia	53
Rysunek 22 Liczba rodzin objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności.	58
Rysunek 23 Liczba świadczeń zasiłków pielęgnacyjnych według ich rodzajów	59
Rysunek 24 Poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych w województwie świętokrzyskim.....	60
Rysunek 25 Pyt.1 Czy kiedykolwiek używałeś/aś alkoholu/papierosów/narkotyków?	63